

RICHTSNOEREN VOOR INTEROPERA- BILITEITSBEOORDELINGEN

Versie 1.0 vastgesteld door de Interoperabel Europa-raad op 05.12.2024

Inhoud

Samenvatting	3
Over deze richtsnoeren	5
1. Wat zijn interoperabiliteitsbeoordelingen en waarom zijn zij relevant?.....	8
1.1 Wat in de verordening Interoperabel Europa is bepaald.....	9
1.2 Wat is interoperabiliteit?	9
1.3 De bepalende factor voor interoperabiliteitsbeoordelingen	11
1.4 Hoe kunnen beoordelingen bijdragen tot de verlening van betere digitale overheidsdiensten tegen lagere kosten?	11
2. Wanneer is een interoperabiliteitsbeoordeling wettelijk verplicht?.....	13
2.1 De belangrijkste begrippen in het kader van interoperabiliteitsbeoordelingen ...	14
2.1.1 Bindende eisen?	14
2.1.2 Openbare lichamen en entiteiten van de Unie?	16
2.1.3 Hoe zit het met trans-Europese digitale overheidsdiensten?	16
2.1.4 Grensoverschrijdende interoperabiliteit?.....	18
2.2 Beslissingschema	18
2.3 Voorbeelden.....	22
3. Hoe voert u een interoperabiliteitsbeoordeling uit?	25
3.1 Algemene aanbevelingen.....	27
3.2 Voorbereiding	27
3.2.1 Nagaan of een interoperabiliteitsbeoordeling nodig is	28
3.2.2 Het toepassingsgebied en de doelstellingen van de beoordeling bepalen.....	28
3.2.3 Een multidisciplinair beoordelingsteam samenstellen	28
3.2.4 Betrokken belanghebbenden identificeren	29
3.3 Eerste analyse	29
3.3.1 Documentatie en beleid evalueren waarin eisen worden beschreven.....	30
3.3.2 Relevante bindende eisen in kaart brengen	31
3.3.3 Trans-Europese digitale overheidsdiensten in kaart brengen.....	32
3.3.4 Belanghebbenden erbij betrekken.....	34
3.4 Beoordeling van grensoverschrijdende interoperabiliteit	35
3.4.1 Effecten op grensoverschrijdende interoperabiliteit analyseren.....	35
3.5 Identificatie van de oplossing	40
3.5.1 Relevante Interoperabel Europa-oplossingen zoeken en evalueren	40
3.5.2 Relevante interoperabiliteitsoplossingen zoeken.....	41
3.5.3 Relevante Interoperabel Europa-oplossingen evalueren en selecteren	41

3.6 Verslaglegging	42
3.7 Follow-up.....	42
Samenvatting.....	42
4. Hoe documenteert u een beoordeling in een uitgebreid verslag?	45
4.1 Publicatie op een officiële website	46
4.2 Machineleesbaarheid.....	47
4.3 Minimuminhoud van het verslag.....	47
4.4 Deling met de Interoperabel Europa-raad	50
4.5 Bescherming van gevoelige informatie	50
Samenvatting.....	51
5. Hoe zorgt u voor degelijke governance van het interoperabiliteitsbeoordelingsproces in uw organisatie?	52
5.1 Bewerkstelling van degelijke governance.....	53
5.2 Contextuele afhankelijkheid	55
5.2.1 Overheidsstructuren	55
5.2.2 Interoperabele rijpheid	55
5.2.3 Lessen uit eerdere gevallen.....	56
5.2.4 Bestaande gerelateerde governance	56
5.3 Duurzaamheid, voortdurende verbetering en wederzijds leren	56
5.4 (Zachte) factoren.....	57
5.4.1 Organisatiecultuur	57
5.4.2 Vaardigheden voor interoperabiliteitsbeoordelingen	57
5.4.3 Mogelijkheden voor hergebruik en automatisering verkennen.....	58
Samenvatting.....	58
6. Verdere middelen en verdere ontwikkeling van deze richtsnoeren.....	59
6.1 Bestaande middelen	60
6.2 Toekomstige instrumenten.....	61
6.3 Toekomstige ontwikkeling van richtsnoeren.....	61

Samenvatting

Interoperabiliteitsbeoordelingen, zoals voorgeschreven door de verordening Interoperabel Europa, zorgen ervoor dat grensoverschrijdende digitale overheidsdiensten in de hele EU naadloos en efficiënt functioneren. Deze beoordelingen hebben betrekking op juridische, organisatorische, semantische en technische dimensies om de mobiliteit van burgers en bedrijven in de hele Unie te vergemakkelijken. Het proces, dat is vereist wanneer bindende eisen van invloed zijn op grensoverschrijdende interacties, omvat voorbereiding, vaststelling van belanghebbenden, eerste analyse en gedetailleerde beoordeling. Daarbij wordt het Europees interoperabiliteitskader (EIF) als ondersteuningsinstrument gebruikt. De bijbehorende verslagen moeten volledig en machineleesbaar zijn en zowel openbaar worden gepubliceerd als met de Interoperabel Europa-raad worden gedeeld. Doeltreffend bestuur is van essentieel belang, met duidelijke rollen, integratie in bestaande werkstromen en voortdurende verbetering door middel van bezinning en uitwisseling van beste praktijken, in overeenstemming met de toezegging van de Europese Commissie om de administratieve lasten te verminderen en het concurrentievermogen te vergroten.

Hoofdstuk 1: Wat zijn interoperabiliteitsbeoordelingen en waarom zijn zij relevant?

Interoperabiliteitsbeoordelingen zijn evaluaties die vereist zijn op grond van artikel 3 van de verordening Interoperabel Europa. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat vóór de invoering van bindende eisen voor trans-Europese digitale overheidsdiensten rekening wordt gehouden met grensoverschrijdende interoperabiliteitskwesaties. Deze beoordelingen zijn van cruciaal belang, omdat zij naadloze digitale interactie tussen overheidsorganisaties vergemakkelijken, wat essentieel is voor de mobiliteit van burgers en bedrijven in de hele EU. Interoperabiliteitsbeoordelingen hebben betrekking op juridische, organisatorische, semantische en technische dimensies, waarbij uitdagingen zoals verschillende rechtskaders, organisatiestructuren, talen en technische middelen tussen de lidstaten worden aangepakt. Zij helpen de administratieve lasten te verminderen en intercollegiaal leren te bevorderen, wat uiteindelijk de kwaliteit en toegankelijkheid van trans-Europese digitale overheidsdiensten ten goede komt.

Hoofdstuk 2: Wanneer is een interoperabiliteitsbeoordeling wettelijk verplicht?

In dit hoofdstuk wordt verduidelijkt wanneer interoperabiliteitsbeoordelingen verplicht zijn op grond van de verordening Interoperabel Europa. Hierin wordt een definitie gegeven van kernbegrippen zoals trans-Europese digitale overheidsdiensten en bindende eisen. Het hoofdstuk bevat een beslissingschema ter bepaling of een beoordeling nodig is. Voorbeelden laten scenario's zien waarin beoordelingen al dan niet vereist zijn, zoals het aanpassen van nationale oplossingen voor de uitwisseling van EU-gegevens of het aankopen van digitale diensten waarbij geen sprake is van grensoverschrijdende interacties. In het hoofdstuk wordt het belang van vroege beoordelingen benadrukt en wordt verduidelijkt dat beoordelingen kunnen voortbouwen op eerdere evaluaties zonder dat deze hoeven te worden herhaald, tenzij zich significante wijzigingen voordoen.

Hoofdstuk 3: Hoe voert u een interoperabiliteitsbeoordeling uit?

Dit hoofdstuk bevat een stapsgewijze leidraad voor de uitvoering van een interoperabiliteitsbeoordeling. Het omvat voorbereidende stappen zoals het vaststellen van de noodzaak van beoordeling, het vaststellen van het toepassingsgebied en de doelstellingen, het samenstellen van een team en het vaststellen van belanghebbenden. De eerste analyse omvat het evalueren van documentatie, het vaststellen van bindende eisen, het in kaart brengen van betrokken diensten en het houden van interviews met belanghebbenden. In de kernbeoordeling wordt gekeken naar het effect van bindende eisen op grens-

overschrijdende interoperabiliteit tussen juridische, organisatorische, semantische en technische aspecten. Hierbij worden beste praktijken en voorbeelden, zoals het gebruik van het Europees interoperabiliteitskader (EIF) en gespecialiseerde instrumenten, zoals beoordelingen van interoperabele maturiteit, als leidraad voor het proces verstrekt.

Hoofdstuk 4: Hoe documenteert u een beoordeling in een uitgebreid verslag?

Het beoordelingsverslag is een cruciaal product, waarin bindende eisen, betrokken diensten en vastgestelde interoperabiliteitseffecten worden samengevat. Het moet op een officiële website worden gepubliceerd, machineleesbaar zijn en specifieke inhoud bevatten, zoals voorgeschreven door de verordening Interoperabel Europa. Het hoofdstuk beschrijft de minimaal vereiste inhoud, zoals algemene informatie, vastgestelde effecten en relevante interoperabiliteitsoplossingen. Het bevat aanbevelingen om de machineleesbaarheid te waarborgen en geeft advies over het beschermen van gevoelige informatie. Het verslag moet elektronisch worden gedeeld met de Interoperabel Europa-raad ter ondersteuning van de besluitvorming en monitoring.

Hoofdstuk 5: Hoe zorgt u voor degelijke governance van het interoperabiliteitsbeoordelingsproces in uw organisatie?

Doeltreffende governance is van essentieel belang voor het welslagen van interoperabiliteitsbeoordelingen. In dit hoofdstuk wordt het belang van verschillende factoren besproken, zoals afhankelijkheid van de context, organisatorische opzet, duurzaamheid en verfijning van het beoordelingsproces. Hierin wordt aanbevolen beoordelingen in bestaande administratieve werkstromen op te nemen, waarbij de nadruk moet worden gelegd op de eerste stappen en op de noodzaak van voortdurende verbetering door middel van bezinning en de uitwisseling van beste praktijken. Dit draagt verder bij tot een beleidsbenadering die klaar is voor het digitale tijdperk, d.w.z. het formuleren van beleid en wetgeving door vanaf het begin van de beleidscyclus met digitale aspecten rekening te houden en ervoor te zorgen dat zij klaar zijn voor het digitale tijdperk en toekomstbestendig en interoperabel zijn.

Hoofdstuk 6: Verdere middelen en verdere ontwikkeling van deze richtsnoeren

In dit hoofdstuk worden bestaande en toekomstige middelen voor het uitvoeren van interoperabiliteitsbeoordelingen beschreven. Het Interoperabel Europa-portaal fungeert als centraal knooppunt voor kennisuitwisseling en middelen, met inbegrip van informatie over het Europees interoperabiliteitskader (EIF) en de bijbehorende toolbox, alsook links naar de Interoperabel Europa-academie. Toekomstige instrumenten en onlinehulpmiddelen, die ook door de Europese Commissie worden ontwikkeld, zullen beschikbaar zijn om te helpen bij het uitvoeren van beoordelingen en het publiceren van verslagen. De richtsnoeren zelf zullen blijven evolueren, waarbij zij worden afgestemd op nieuwe omstandigheden en verplichte beoordelingen, en zullen naar verwachting vaak worden herzien om aan te sluiten bij huidige praktijken en gebruikerservaringen.

Over deze richtsnoeren

In een tijdperk dat wordt gekenmerkt door een snelle digitale transformatie, heeft de [verordening Interoperabel Europa¹](#) tot doel de naadloze levering van digitale overheidsdiensten in de hele Europese Unie te stimuleren. Hierbij is interoperabiliteit essentieel — het vermogen van diverse organisaties en systemen om doeltreffend te interageren, waarbij gegevens worden uitgewisseld en ervoor wordt gezorgd dat overheidsdiensten niet alleen technologisch geavanceerd, maar ook toegankelijk en gebruikersgericht zijn. In dit verband zijn interoperabiliteitsbeoordelingen niet alleen een technische noodzaak, maar ook een strategische must.

Deze richtsnoeren zijn geen wondermiddel om volledige interoperabiliteit te waarborgen, maar vormen veeleer een **algemeen uitgangspunt voor het streven naar meer interoperabiliteit**. Zij zijn dan ook bedoeld om op niet-bindende wijze het volgende te verduidelijken²:

- waarom een interoperabiliteitsbeoordeling zinvol is en hoe deze overheidsorganisaties kan helpen betere digitale overheidsdiensten tegen lagere kosten en doeltreffender aan te bieden ([hoofdstuk 1](#));
- wanneer een interoperabiliteitsbeoordeling verplicht is overeenkomstig de verordening Interoperabel Europa ([hoofdstuk 2](#));
- de verschillende manieren om een interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren ([hoofdstuk 3](#));
- de elementen waarmee rekening moet worden gehouden bij het verslag over de interoperabiliteitsbeoordeling ([hoofdstuk 4](#));
- de cruciale factoren voor een succesvolle uitvoering en governance van de processen in verband met interoperabiliteitsbeoordelingen in uw overheidsorganisatie ([hoofdstuk 5](#));
- meer middelen en informatie over hoe kan worden bijgedragen tot de verdere ontwikkeling van de richtsnoeren ([hoofdstuk 6](#)).

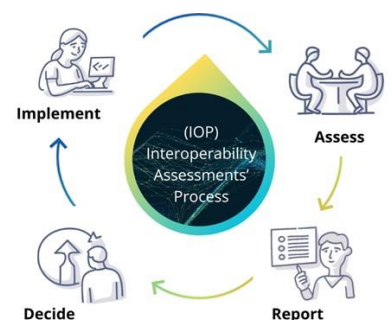
Verschillende groepen hebben verschillende belangen in het interoperabiliteitsbeoordelingsproces. Deze richtsnoeren zijn bedoeld om tegemoet te komen aan de diverse behoeften van deze verschillende doelgroepen:

Beoordelen (assess):

- beslissen of een beoordeling in een bepaald geval nodig is
- de beoordeling uitvoeren
- deelnemen aan de beoordeling

Verslag uitbrengen (report):

- het resultaat van de beoordeling in het beoordelingsverslag documenteren
- het beoordelingsverslag publiceren

¹ Verordening (EU) 2024/903 van het Europees Parlement en de Raad van 13 maart 2024 tot vaststelling van maatregelen voor een hoog niveau van interoperabiliteit van de overheidssector in de Unie (verordening Interoperabel Europa) (PB L, 2024/903, 22.3.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/903/oj>).

² De bindende interpretatie van EU-wetgeving is de exclusieve bevoegdheid van het Hof van Justitie van de Europese Unie.

Beslissen (decide):

- beslissen over bindende eisen op basis van het beoordelingsverslag
- beslissen over de governance van interoperabiliteitsbeoordelingen

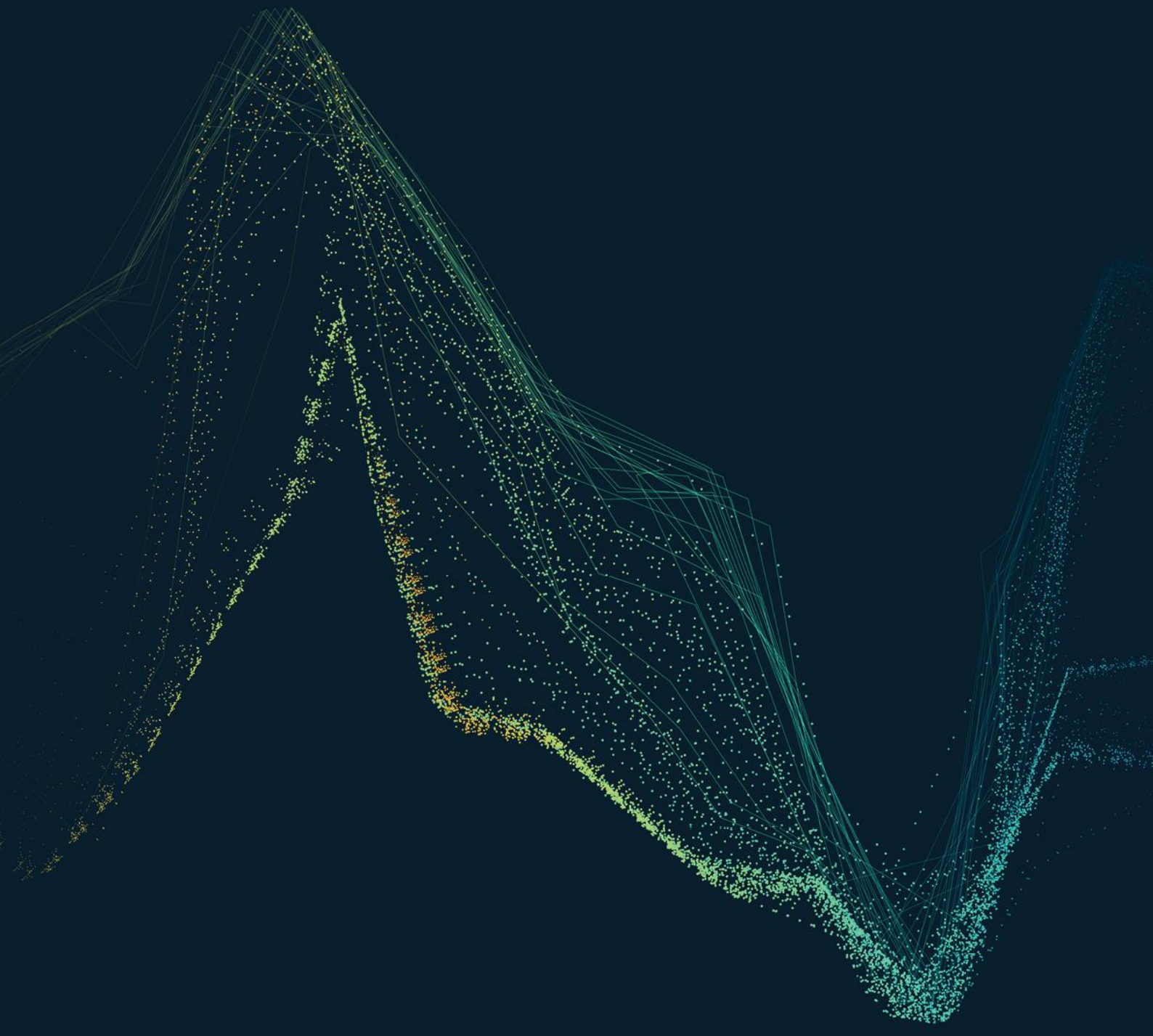
Uitvoeren (implement):

- de bindende eisen met behulp van het beoordelingsverslag uitvoeren

Veelgestelde vragen over interoperabiliteitsbeoordelingen en waar u de antwoorden kunt vinden

1. Wat is een interoperabiliteitsbeoordeling? – [Hoofdstuk 1](#)
2. Welke bindende eisen kunnen een effect hebben op de grensoverschrijdende interoperabiliteit? – [Hoofdstuk 2](#)
3. Op welke trans-Europese digitale overheidsdiensten zullen deze bindende eisen van toepassing zijn? – [Hoofdstuk 2](#)
4. Welke overheidsorganisaties zijn wettelijk verplicht om de verplichte interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren? – [Hoofdstuk 2](#)
5. Hoe kan worden nagegaan of de bindende eisen van invloed zijn op de grensoverschrijdende interoperabiliteit van trans-Europese digitale overheidsdiensten? – [Hoofdstuk 3](#)
6. Welke concrete stappen kunnen worden genomen om een interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren? [Hoofdstuk 3](#)
7. Voor welke publieke en private belanghebbenden gelden de bindende eisen? – [Hoofdstuk 4](#)
8. Hoe vroeg in het proces van formulering en vaststelling van de bindende eisen moeten interoperabiliteitsbeoordelingen worden uitgevoerd? – [Hoofdstuk 4](#)
9. Hoeveel interoperabiliteitsbeoordelingen moeten worden uitgevoerd met betrekking tot de bindende eisen? – [Hoofdstuk 2](#)
10. Hoe moeten de resultaten van de verplichte interoperabiliteitsbeoordeling worden vastgelegd en gepubliceerd? – [Hoofdstuk 5](#)
11. Waar kunnen extra middelen worden gevonden en hoe zullen de richtsnoeren worden ontwikkeld? – [Hoofdstuk 6](#)

1 Wat zijn interoperabiliteitsbeoordelingen en waarom zijn zij relevant?

1.1 Wat in de verordening Interoperabel Europa is bepaald

Artikel 3, lid 1, van de verordening Interoperabel Europa bevat **de verplichting om een interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren**:

“Alvorens een besluit te nemen over nieuwe of ingrijpend gewijzigde bindende eisen, voert een entiteit van de Unie of een openbaar lichaam een interoperabiliteitsbeoordeling uit.”

Overeenkomstig artikel 3, lid 2, van de verordening Interoperabel Europa moet in de interoperabiliteitsbeoordeling daarom het volgende worden vastgesteld en beoordeeld:

- a) de effecten van de bindende eisen op grensoverschrijdende interoperabiliteit, waarbij het [Europees interoperabiliteitskader \(EIF\)](#) als ondersteuningsinstrument wordt gebruikt;
- b) de belanghebbenden waarvoor de bindende eisen van belang zijn; en
- c) de Interoperabel Europa-oplossingen die de uitvoering van de bindende eisen ondersteunen.

In deze richtsnoeren wordt niet alleen uitgelegd wat er moet gebeuren, maar ook waarom dit moet gebeuren.

1.2 Wat is interoperabiliteit?

Om inzicht te krijgen in interoperabiliteitsbeoordelingen, is het belangrijk te begrijpen wat met interoperabiliteit in het algemeen wordt bedoeld. Het EIF is de leidraad over interoperabiliteit van overheidsdiensten in de EU. Een fundamenteel kenmerk van het EIF is dat interoperabiliteit hierin wordt gedefinieerd als zijnde meer dan alleen een technische kwestie. Er zijn namelijk andere belangrijke dimensies die de interoperabiliteit van digitale overheidsdiensten over de grenzen heen in het gedrang brengen: i) de rechtskaders verschillen in de lidstaten, wat tot onverenigbare regels kan leiden; ii) verschillen in de organisatie van bevoegde autoriteiten en bestuursniveaus maken het moeilijk te begrijpen wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe nationale processen in grensoverschrijdende scenario's kunnen interageren; iii) de talen, culturen en wettelijke concepten verschillen in de lidstaten, waardoor het een uitdaging is ervoor te zorgen dat gemeenschappelijke termen overal in de EU eenduidig worden begrepen; en iv) de lidstaten gebruiken verschillende technische middelen, die onverenigbaar kunnen zijn en dus de onderlinge verbinding kunnen belemmeren.

Het specifieke toepassingsgebied van de verordening Interoperabel Europa is **grensoverschrijdende interoperabiliteit, aangezien deze van toepassing is op trans-Europese digitale overheidsdiensten** (d.w.z. het vermogen om gegevens op zinvolle wijze over de grenzen heen uit te wisselen):

“grensoverschrijdende interoperabiliteit”: het vermogen van entiteiten van de Unie en openbare lichamen van de lidstaten om grensoverschrijdend **met elkaar te interageren** door **gegevens**, informatie en kennis **uit te wisselen** via digitale processen in overeenstemming met de juridische, organisatorische, semantische en technische eisen met betrekking tot dergelijke grensoverschrijdende interactie;

Artikel 2, punt 1, van de verordening Interoperabel Europa

Wat betekent dit in de praktijk, als wij kijken naar de vier lagen (juridisch, organisatorisch, semantisch en technisch) van het EIF?

Bij **juridische interoperabiliteit** wordt beoordeeld of overheidsorganisaties die onder verschillende rechtskaders actief zijn, kunnen samenwerken voor de verlening van trans-Europese digitale overheidsdiensten (bv. de verstrekking van een nationale gehandicaptenkaart die in andere lidstaten als rechtsgeldig bewijs kan worden gebruikt).

Bij **organisatorische interoperabiliteit** wordt beoordeeld of overheidsorganisaties hun bedrijfsprocessen, verantwoordelijkheden en verwachtingen op elkaar afstemmen om te komen tot een hoogwaardige verlening van trans-Europese digitale overheidsdiensten (bv. duidelijke aanwijzing van een overheidsinstantie die nationale gehandicaptenkaarten mag afgeven die geldig zijn in een andere lidstaat).

Bij **semantische interoperabiliteit** wordt beoordeeld of de juiste vorm en betekenis van de uitgewisselde gegevens en informatie worden behouden en begrepen tijdens uitwisselingen tussen overheidsorganisaties die nodig zijn voor de verlening van trans-Europese digitale overheidsdiensten (bv. ervoor zorgen dat de inhoud en structuur van de nationale gehandicaptenkaart door autoriteiten in andere lidstaten kunnen worden begrepen).

Bij **technische interoperabiliteit** wordt beoordeeld of de netwerk- en informatiesystemen van verschillende overheidsorganisaties veilig en naar behoren onderling kunnen worden verbonden, zoals vereist voor de verlening van trans-Europese digitale overheidsdiensten (bv. ervoor zorgen dat nationale gehandicaptenkaarten worden afgegeven in een digitaal formaat dat door andere lidstaten kan worden verwerkt).

De meest recente versie van het EIF is in 2017 door de Europese Commissie vastgesteld en een fundamentele basis geworden voor tal van nationale interoperabiliteitskaders en interoperabiliteitsbeleidsmaatregelen. In de toekomst zal de ontwikkeling van het EIF worden aangestuurd door de [Interoperabel Europa-raad](#). Voor nadere details kunt u terecht bij de [Interoperabel Europa-academie](#) die [opleiding over het EIF](#) biedt.

Het EIF vormt een goed uitgangspunt om inzicht te krijgen in een interoperabiliteitsbeoordeling.

1.3 De bepalende factor voor interoperabiliteitsbeoordelingen

Dagelijks worden bindende eisen door overheidsorganisaties opgelegd of gewijzigd³ (d.w.z. verplichtingen, verbodsbepalingen, voorwaarden, criteria of beperkingen) die van invloed zijn op de interactie met overheidsorganisaties in andere landen of op EU-niveau, die op haar beurt noodzakelijk is voor de verlening van trans-Europese digitale overheidsdiensten. Interoperabiliteitsbeoordelingen zijn precies op deze besluitvormingsprocessen gericht. Zij zijn bedoeld om meer bekendheid te geven aan grensoverschrijdende interoperabiliteit en het mogelijke effect van bindende eisen daarop **voordat** over deze eisen wordt beslist. De entiteiten die dergelijke besluiten met bindende eisen (zoals een wetgevingsvoorstel of een aanbestedingsprocedure) opstellen, zijn daarom wettelijk verplicht een beoordeling uit te voeren. Zij kunnen de beoordeling echter aan anderen overlaten, omdat het de lidstaten vrijstaat te beslissen over interne middelen en de samenwerking tussen hun openbare lichamen die nodig is om interoperabiliteitsbeoordelingen uit te voeren (overweging 16 van de verordening Interoperabel Europa).

1.4 Hoe kunnen beoordelingen bijdragen tot de verlening van betere digitale overheidsdiensten tegen lagere kosten?

Naadloze digitale interactie tussen overheidsorganisaties is van essentieel belang voor de mobiliteit van burgers en bedrijven in de hele EU — en dus voor de voltooiing van de digitale eengemaakte markt en het vergroten van het concurrentievermogen van de economie van de EU. Deze interactie is ook een voorwaarde voor hoogwaardige trans-Europese digitale overheidsdiensten. Hierbij is interoperabiliteit een belangrijke factor voor naadloze digitale interactie en daarmee voor het bereiken van deze doelstellingen. In de beginfase van beleids- en IT-projectontwikkeling wordt het mogelijk maken van dergelijke interacties echter vaak over het hoofd gezien, met name qua andere kwesties dan technische interoperabiliteit van netwerken en informatiesystemen.

Bij interoperabiliteitsbeoordelingen wordt de aandacht zo vroeg mogelijk gevestigd op grensoverschrijdende interoperabiliteit — om mobiliteit en het concurrentievermogen te vergroten en dure interoperabiliteitsbelemmeringen te voorkomen.

Naast zeer geharmoniseerde niches (zoals de uitwisseling van voertuig- en rijbewijsinformatie) kan de (gezamenlijke) verlening van hoogwaardige digitale overheidsdiensten over de grenzen van de lidstaten heen bijzonder lastig zijn vanwege specifieke grensoverschrijdende kwesties in alle dimensies van interoperabiliteit (juridisch, organisatorisch, semantisch en technisch). De interoperabiliteitsbeoordeling helpt ervoor te zorgen dat deze uitdagingen naar behoren in aanmerking worden genomen en dat mogelijke oplossingen worden gevonden voor latere uitvoering. Daardoor worden de administratieve lasten verminderd en wordt de toegang tot digitale overheidsdiensten voor burgers en bedrijven in de EU vergemakkelijkt. Het uitvoeren van een beoordeling helpt

³ De begrippen van de verordening Interoperabel Europa worden uitvoerig toegelicht in [hoofdstuk 2](#).

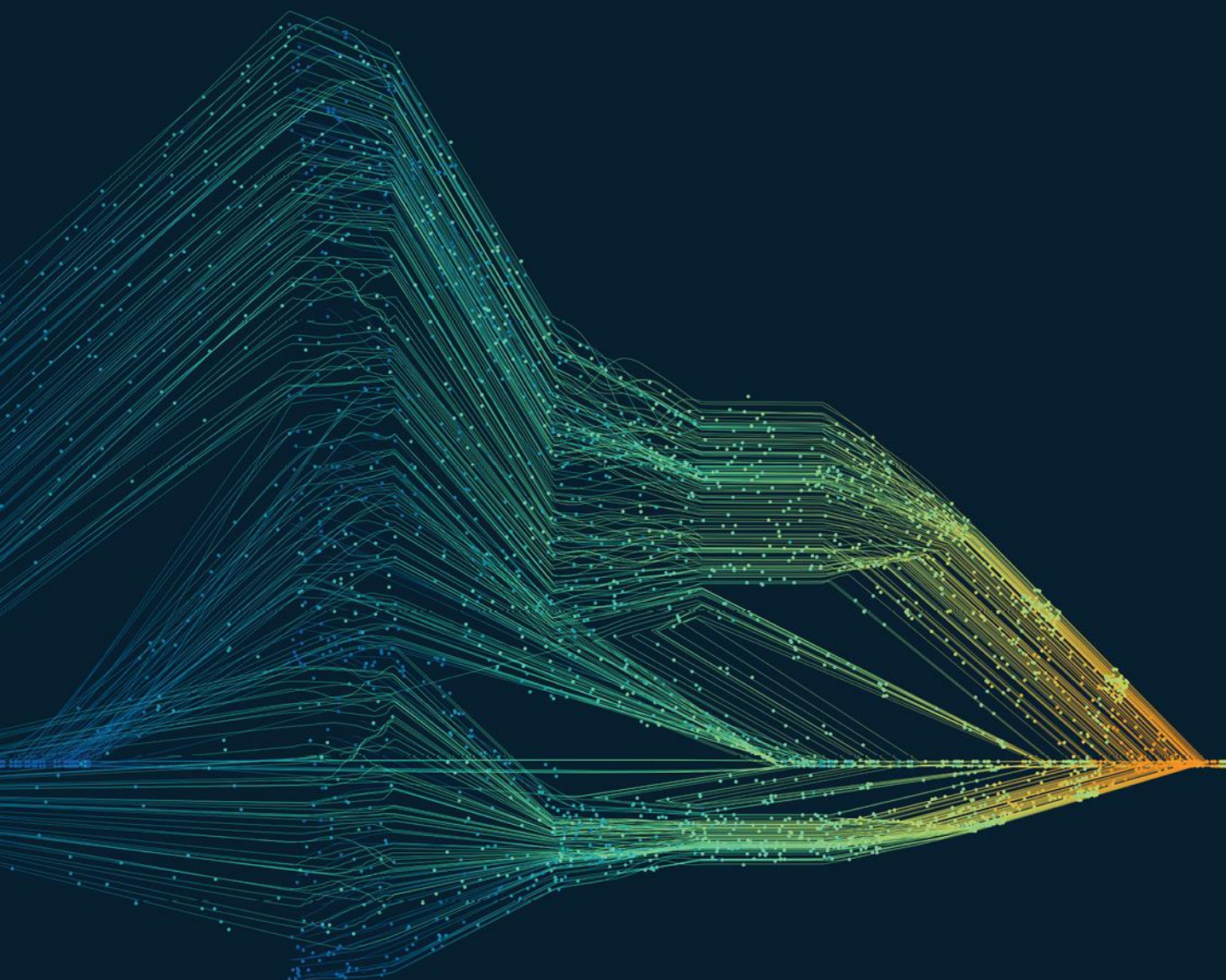
overheidsdiensten ook om herbruikbare oplossingen te ontdekken en te voorkomen dat zij van nul af aan moeten beginnen.

De interoperabiliteitsbeoordeling maakt het gemakkelijker om naar behoren rekening te houden met alle dimensies van grensoverschrijdende interoperabiliteit waarvan sprake is bij de verlening van trans-Europese digitale overheidsdiensten, waardoor onnodige administratieve lasten worden vermeden.

Daarnaast is de publicatie van interoperabiliteitsbeoordelingen bedoeld om de geleerde lessen tussen overheidsorganisaties in de EU bekend te maken en hen zo te helpen hun besluiten over bindende eisen te verbeteren en hergebruik te bevorderen. Dit wordt niet alleen beoogd via mechanismen zoals collegiale toetsingen, maar ook aan de hand van een register waarin eerdere beoordelingen kunnen worden geraadpleegd. De verplichte interoperabiliteitsbeoordeling op zichzelf kan grensoverschrijdende interoperabiliteitsproblemen niet voorkomen, maar helpt wel na te gaan of er behoefte is aan nieuwe juridische, organisatorische, semantische of technische oplossingen en overeenkomsten op EU- of nationaal niveau om grensoverschrijdende belemmeringen weg te nemen of te verminderen.

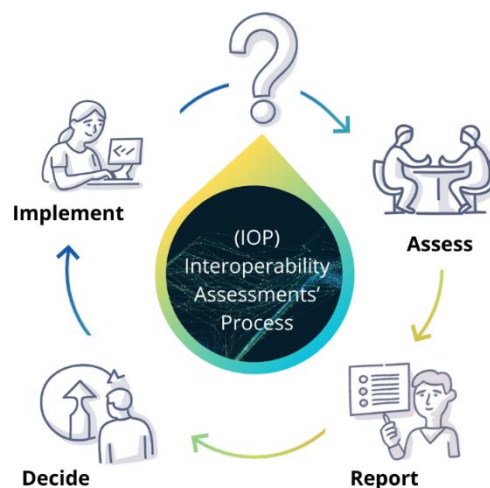
De voordelen van meerdere interoperabiliteitsbeoordelingen gaan verder dan het voordeel van één enkele beoordeling, omdat zij intercollegiaal leren tussen overheidsorganisaties kunnen bevorderen en kunnen helpen nagaan welke kwesties het best via een gezamenlijke inspanning kunnen worden aangepakt.

2 Wanneer is een interoperabiliteitsbeoordeling wettelijk verplicht?

Dit hoofdstuk is bedoeld om degenen die binnen hun overheidsorganisaties verantwoordelijk zijn voor interoperabiliteitsbeoordelingen, te helpen beslissen of zij wettelijk verplicht zijn een dergelijke beoordeling uit te voeren.

Hierin worden met name de begrippen van de verordening Interoperabel Europa die aanleiding geven tot verplichte uitvoering van de interoperabiliteitsbeoordeling, uitgelegd. Aan de hand van een uitvoerige toelichting op deze kernbegrippen wordt in een beslissingsschema een samenvatting gegeven van de stappen die moeten worden genomen om te begrijpen of een interoperabiliteitsbeoordeling nodig is. De begrippen worden nader geïllustreerd met een aantal voorbeelden in de vorm van gevallen waarin men al dan niet verplicht is een beoordeling uit te voeren.

2.1 De belangrijkste begrippen in het kader van interoperabiliteitsbeoordelingen

Interoperabiliteitsbeoordelingen beogen een goed beheerd wijzigingsproces waarbij de effecten op grensoverschrijdende interoperabiliteit zo proactief mogelijk worden vastgesteld. In artikel 2 van de verordening Interoperabel Europa worden de belangrijkste begrippen gedefinieerd:

2.1.1 Bindende eisen?

Het begrip “bindende eisen” wordt in artikel 2, punt 15, van de verordening Interoperabel Europa gedefinieerd als:

- een verplichting, verbodsbepaling, voorwaarde, criterium of beperking;
- van een juridische, organisatorische, semantische of technische aard;
- die door een entiteit van de Unie of een openbaar lichaam wordt vastgesteld;
- met betrekking tot een of meer trans-Europese digitale overheidsdiensten; en
- die gevolgen heeft voor de grensoverschrijdende interoperabiliteit.

Wat de verordening Interoperabel Europa zegt

In overweging 18 van de verordening Interoperabel Europa wordt nader bepaald wat een bindende eis is en hoe deze kan worden vastgesteld:

Bindende eisen kunnen worden vastgesteld in “in het kader van een wet, regelgeving, bestuurlijke bepaling, contract, aanbesteding of een ander officieel document. Bindende eisen zijn van invloed op de wijze waarop trans-Europese digitale overheidsdiensten en hun netwerk- en informatiesystemen die voor de uitvoering van die eisen worden gebruikt, worden ontworpen, aangekocht, ontwikkeld en uitgevoerd, en zo ook op de inkomende of uitgaande gegevensstromen van die diensten. Taken zoals evolutief onderhoud die geen substantiële wijzigingen, beveiligings- of technische updates inhouden, of de eenvoudige aanschaf van standaardapparatuur voor informatie- en communicatietechnologieën (ICT), hebben echter normaliter geen gevolgen voor de

grensoverschrijdende interoperabiliteit van trans-Europese digitale overheidsdiensten en leiden derhalve niet tot een verplichte interoperabiliteitsbeoordeling in de zin van deze verordening.”⁴

Bij de beoordeling of een eis volgens de verordening Interoperabel Europa “bindend” is, is een essentiële factor de vraag of de eis gevolgen heeft voor andere organisaties die deelnemen aan de verlening van de overheidsdienst (d.w.z. een effect op de grensoverschrijdende interoperabiliteit). Zo kan een technische eis die alleen voor de beslissende partij verplicht wordt, maar **de keuzes voor anderen nog steeds beperkt**, als een bindende eis worden beschouwd.

Bindende eisen zullen gewoonlijk voortvloeien uit wetgeving. Een bindende eis in een wet kan bijvoorbeeld betrekking hebben op:

- het verzamelen, verwerken, genereren, uitwisselen of delen van gegevens tussen entiteiten van de Unie of openbare lichamen (bv. een verordening inzake openbare registers);
- de automatisering of digitalisering van overheidsdiensten of de onderliggende processen daarvan (bv. het gebruik van AI in een overheidsdienst of het verstrekken van een rijbewijs in een digitaal formaat (als data) in plaats van een fysieke pas);
- het gebruik van nieuwe of bestaande netwerk- en informatiesystemen (bv. het gebruik van het op het eenmaligheidsbeginsel gebaseerde technische systeem⁵).

Zo zal EU-wetgeving die de lidstaten verplicht de uitvoering van verschillende nationale overheidstaken te coördineren, vaak voorschrijven dat informatiesystemen of andere digitale oplossingen, zoals API's⁶, worden ontwikkeld — of ingrijpend worden gewijzigd — alsook worden geïntegreerd om de nieuwe eisen te ondersteunen. EU-wetgeving die bindende eisen bevat, omvat bijvoorbeeld de [verordening betreffende één digitale toegangspoort](#) (eis om bovenop de nationale infrastructuur een extra laag toe te voegen), de [eIDAS-verordening](#) (eis om nationale diensten aan te passen) en de Schengenwetgeving (eis om systemen volledig te harmoniseren).

Uitgaven voor aanzienlijke ontwikkeling van informatiesystemen vereisen vaak een mandaat door middel van een begrotingstoewijzing. Bovendien zullen nieuwe gegevensstromen tussen autoriteiten vaak een rechtsgrondslag voor de gegevensuitwisseling vereisen. **Het zal daarom in het algemeen zinnig zijn om zorgvuldig aandacht te besteden aan alle eisen die deel uitmaken van een besluit van een wetgever.** Echter mag niet worden vergeten dat openbare lichamen of entiteiten van de Unie in sommige gevallen kunnen besluiten bindende eisen vast te stellen buiten de wetgeving om (bv. eisen in aanbestedingsprocedures, grootschalige proefprojecten of in bilaterale overeenkomsten tussen twee of meer lidstaten). Het is ook mogelijk dat, nadat de bindende eisen uit de oorspronkelijke wetgeving zijn beoordeeld, extra eisen worden vastgesteld (bv. ter bepaling van de verlening van digitale overheidsdiensten). Dergelijke besluiten kunnen de keuzes voor anderen beperken en zouden daarom ook een interoperabiliteitsbeoordeling vereisen.

⁴ De overwegingen 10, 15 ~~tot en met 16~~, 17, 21 en 22 van de verordening Interoperabel Europa zijn eveneens relevant.

⁵ Zie artikel 14 van de verordening betreffende één digitale toegangspoort: Verordening (EU) 2018/1724 van het Europees Parlement en de Raad van 2 oktober 2018 tot oprichting van één digitale toegangspoort voor informatie, procedures en diensten voor ondersteuning en probleemoplossing en houdende wijziging van Verordening (EU) nr. 1024/2012 (PB L 295 van 21.11.2018, blz. 1).

⁶ Applicatieprogramma-interfaces zijn software-intermediairs die twee applicaties in staat stellen te communiceren, d.w.z. datatransmissie mogelijk maken.

In het algemeen zal er geen beoordeling nodig zijn voor gevallen die betrekking hebben op taken zoals evolutief onderhoud die geen substantiële wijzigingen, beveiligings- of technische updates inhouden, of de eenvoudige aanschaf van standaardapparatuur voor informatie- en communicatietechnologieën (ICT) (overweging 18 van de verordening Interoperabel Europa).

Naast het bindende karakter zou een “bindende eis” in de zin van de verordening Interoperabel Europa ook moeten **worden vastgesteld door een entiteit van de Unie of een openbaar lichaam**, betrekking moeten hebben op een of meer **trans-Europese digitale overheidsdiensten** en gevolgen moeten hebben voor **de grensoverschrijdende interoperabiliteit**. Deze begrippen worden hieronder nader toegelicht.

2.1.2 Openbare lichamen en entiteiten van de Unie?

De beoordeelde bindende eisen moeten worden vastgesteld door een openbaar lichaam of een entiteit van de Unie. In artikel 2, punt 6, van de verordening Interoperabel Europa wordt een “openbaar lichaam” op dezelfde wijze gedefinieerd als een openbaar lichaam in artikel 2, punt 1, van de [richtlijn open data](#), namelijk:

- staats-, regionale en lokale overheidsinstanties;
- publiekrechtelijke instellingen⁷; of
- samenwerkingsverbanden bestaande uit één of meer van deze overheidsinstanties of één of meer van deze publiekrechtelijke instellingen.

Deze definitie wordt niet alleen gebruikt in het kader van de richtlijn open data, maar ook voor de eIDAS-verordening. Bijgevolg valt een overheidsorganisatie die binnen de werkingssfeer van die wetgevingshandelingen valt, volgens de verordening Interoperabel Europa ook onder de definitie van openbaar lichaam.

In artikel 2, punt 5, van de verordening Interoperabel Europa worden “entiteiten van de Unie” gedefinieerd als “instellingen, organen, bureaus en instanties van de Unie die zijn opgericht bij of krachtens het VEU, het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie of het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie”.

2.1.3 Hoe zit het met trans-Europese digitale overheidsdiensten?

Diensten moeten als trans-Europese digitale overheidsdiensten worden beschouwd wanneer zij voldoen aan de cumulatieve eisen van artikel 2, punt 2, van de verordening Interoperabel Europa. Met andere woorden, de diensten zijn:

“digitale diensten die door entiteiten van de Unie of openbare lichamen aan elkaar of aan natuurlijke of rechtspersonen in de Unie worden verleend en interactie vereisen over de grenzen van de lidstaten heen, tussen de entiteiten van de Unie of tussen de entiteiten van de Unie en openbare lichamen, door middel van hun netwerk- en informatiesystemen”.

— Artikel 2, punt 2, van de verordening Interoperabel Europa

⁷ Zie de definitie in artikel 2, punt 2, van de richtlijn open data: “instellingen die voldoen aan alle volgende kenmerken: a) zij zijn opgericht voor het specifieke doel te voorzien in andere behoeften van algemeen belang dan die van industriële of commerciële aard; b) zij bezitten rechtspersoonlijkheid, en c) zij worden merendeels door de staats-, regionale of lokale overheidsinstanties of andere publiekrechtelijke instellingen gefinancierd, of hun beheer staat onder toezicht van deze instanties of instellingen, of zij hebben een bestuurs-, leidinggevend of toezichthoudend orgaan waarvan de leden voor meer dan de helft door de staat, de regionale of lokale overheidsinstanties of andere publiekrechtelijke instellingen zijn aangewezen”.

Alleen bindende eisen met betrekking tot dergelijke trans-Europese digitale overheidsdiensten hoeven aan een interoperabiliteitsbeoordeling te worden onderworpen. Dit houdt in dat de eis **van invloed** moet zijn **op de wijze** waarop trans-Europese digitale overheidsdiensten of hun netwerk- en informatiesystemen worden ontworpen, aangekocht, ontwikkeld, uitgevoerd en verleend, en zo ook op de inkomende of uitgaande gegevensstromen van die diensten. Met andere woorden, de eis moet van invloed zijn op de betrokken gegevens, waarbij wordt gelet op van wie naar wie en via welke digitale oplossing zij worden verstrekt. Inkomende gegevensstromen kunnen bestaan uit de volgende aspecten:

- de gegevens die nodig zijn om de digitale overheidsdiensten te verlenen;
- van wie zij worden ontvangen;
- en het digitale kanaal waarmee zij worden ontvangen.

Uitgaande gegevensstromen kunnen bestaan uit de volgende aspecten:

- de door de digitale overheidsdienst geleverde gegevens;
- aan wie zij worden geleverd;
- en het digitale kanaal waarmee zij worden verstrekt.

2.1.3.1 Wat is een digitale overheidsdienst?

Om het begrip trans-Europese digitale overheidsdiensten beter te begrijpen, is het van belang inzicht te krijgen in de onderliggende concepten waarop het is gebaseerd. De verordening Interoperabel Europa is alleen van toepassing op **digitale overheidsdiensten**, maar er wordt niet in bepaald welke diensten als overheidsdiensten moeten worden beschouwd. In artikel 1, lid 3, staat het volgende vermeld: “Deze verordening is van toepassing onverminderd de bevoegdheid van de lidstaten om te bepalen wat openbare diensten zijn of hun vermogen om procedureregels voor die diensten vast te stellen of om die diensten te verlenen, te beheren of uit te voeren”. Dit houdt in dat niet alle overheidsdiensten gelijk zijn in alle lidstaten.

Er zijn echter enkele gemeenschappelijke kenmerken: digitale overheidsdiensten in de zin van de verordening Interoperabel Europa zijn **alleen diensten die worden verleend door entiteiten van de Unie of door openbare lichamen van de lidstaten**. Particuliere ondernemingen kunnen bijvoorbeeld een parkeergelegenheid op openbaar terrein beheren met een bijbehorende parkeerapp die een dergelijke dienst ondersteunt. Het loutere feit dat de fysieke ruimte eigendom is van een openbaar lichaam en dat deze particuliere ondernemingen die ruimte daarvan huren, betekent niet automatisch dat de digitale parkeerapplicaties digitale overheidsdiensten zijn die door een openbaar lichaam worden verleend. In andere gevallen kunnen particuliere organen een ondersteunende rol vervullen die niet van invloed is op de publieke aard van een dienst (een overheidsdienst kan bijvoorbeeld gebruikmaken van clouddiensten die door particuliere organen worden verleend, maar het openbaar lichaam of de entiteit van de Unie behoudt de algehele verantwoordelijkheid voor het verlenen van de dienst).

Trans-Europese digitale overheidsdiensten zijn beperkt tot diensten die **worden verleend aan een ander openbaar lichaam of een entiteit van de Unie, ofwel aan een natuurlijke of rechtspersoon in de EU**. Dit betekent dat eisen die betrekking hebben op diensten die alleen beschikbaar zijn voor intern gebruik binnen een openbaar lichaam of een entiteit van de Unie, niet onder de definitie vallen (zoals het reserveren van een tafel in een open kantoorruimte) en evenmin diensten die alleen interactie met een land of burgers en bedrijven **buiten de EU** inhouden.

2.1.3.2 Wat maakt een digitale overheidsdienst trans-Europees?

Indien de betrokken dienst voldoet aan de eisen om een digitale overheidsdienst te zijn, kan vervolgens worden beoordeeld of deze ook een trans-Europese digitale overheidsdienst is. Dit houdt in dat aan twee voorwaarden moet worden voldaan: i) de dienst moet interactie omvatten over de grenzen van de lidstaten heen, tussen entiteiten van de Unie of tussen entiteiten van de Unie en openbare lichamen, d.w.z. tussen verschillende rechtsgebieden, en ii) dit moet gebeuren door middel van hun netwerk- en informatiesystemen.

Voorbeelden van **grensoverschrijdende interactie tussen lidstaten** zijn interacties die nodig zijn voor de wederzijdse erkenning van academische diploma's of beroepskwalificaties, uitwisseling van voertuiggegevens met het oog op de verkeersveiligheid, toegang tot socialezekerheids- en gezondheidsgegevens en uitwisseling van informatie over belastingen, douane en in het algemeen alle diensten die het eenmaligheidsbeginsel toepassen.

Interactie tussen entiteiten van de Unie kan bijvoorbeeld bestaan uit interactie tussen een dienst van de Commissie en een agentschap voor het beheer van een project of een financieringsprogramma of de interactie tussen de medewetgevers.

Interactie tussen openbare lichamen van de lidstaten en entiteiten van de Unie kan bijvoorbeeld plaatsvinden in het kader van éénloketsystemen, overheidsopdrachten boven de drempel of verschillende rapportagemechanismen. Interacties die plaatsvinden via systemen die worden aangeboden door entiteiten van de Unie, maar die interactie over de grenzen van de lidstaten heen ondersteunen, zouden onder beide categorieën vallen (zoals interactie via het "eenmaligheidssysteem").

De dienst moet ook interactie vereisen **tussen de netwerk- of informatiesystemen** van twee of meer openbare lichamen of entiteiten van de Unie. Indien voor de verlening van een digitale overheidsdienst geen interactie met netwerken of informatiesystemen van andere openbare lichamen of entiteiten van de Unie vereist is, wordt de dienst niet als een trans-Europese digitale overheidsdienst beschouwd. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer bewijs per gewone post wordt uitgewisseld.

2.1.4 Grensoverschrijdende interoperabiliteit?

De bindende eisen qua toepassingsgebied zullen effect moeten hebben op de grensoverschrijdende interoperabiliteit zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 1, van de verordening Interoperabel Europa. De vraag hoe zij een dergelijk effect hebben, zal deel uitmaken van de beoordeling zelf, maar de vraag naar het potentiële effect ervan maakt deel uit van de voorafgaande beoordeling. Indien de te beoordelen eisen betrekking hebben op trans-Europese digitale overheidsdiensten (en daarmee op de interactie tussen openbare lichamen in verschillende lidstaten en entiteiten van de Unie), zullen zij normaliter ook een effect hebben op de grensoverschrijdende interoperabiliteit; zij zullen immer bepalen hoe de openbare lichamen en de entiteiten van de Unie met elkaar interageren.

2.2 Beslissingsschema

Het beslissingsschema op de volgende pagina kan worden gebruikt als basis om te beoordelen of een interoperabiliteitsbeoordeling nodig is. Als de autoriteit in het beslissingsschema bij "Ja" uitkomt, is een interoperabiliteitsbeoordeling verplicht. Als dat niet het geval is, is een interoperabiliteitsbeoordeling niet verplicht, maar kan deze nog steeds waardevol zijn (zie hoofdstuk 1).

Figuur 1: Beslissingschema voor een interoperabiliteitsbeoordeling

Relevante begrippen	Stap	Vraag	Als het antwoord “ja” is	Als het antwoord “nee” is
Om te bevestigen of u zich in een proces bevindt waarin bindende eisen worden vastgesteld en om te bevestigen dat er een bindende eis bestaat die aanleiding kan geven tot een beoordeling.	1	Bevindt u zich in een proces waarin bindende eisen worden vastgesteld (bv. wetgevingsproces, aanbestedingsproces)? Met andere woorden, moeten de bindende eisen waar het om gaat, nog worden bepaald en kunnen zij dus nog worden gewijzigd ?	Ga door naar stap 2	Er is geen interoperabiliteitsbeoordeling nodig. <i>Alleen als een eis nog kan worden gewijzigd, is het verplicht een interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren.</i>
Om te beoordelen of de eis bindend is.	2	Is de te bepalen eis bindend (d.w.z. iets dat de keuzes voor anderen beperkt)?	Ga door naar stap 3	Er is geen interoperabiliteitsbeoordeling nodig. <i>Alleen bindende eisen zijn essentieel om aanleiding te geven tot een interoperabiliteitsbeoordeling.</i>
Beoordelen of de bindende eis betrekking heeft op digitale overheidsdiensten.	3	1. Heeft de bindende eis betrekking op een digitale overheidsdienst die wordt verleend door entiteiten van de Unie of door openbare lichamen?	Ga door naar stap 4	Er is geen interoperabiliteitsbeoordeling nodig. <i>Alleen overheidsdiensten die worden verleend door openbare lichamen of entiteiten van de Unie, vallen onder de verordening Interoperabel Europa.</i>
	4	2. Wordt de digitale overheidsdienst verleend aan een ander openbaar lichaam of aan een entiteit van de Unie dan wel aan een natuurlijke of rechtspersoon in de EU?	Ga door naar stap 5	Er is geen interoperabiliteitsbeoordeling nodig. <i>Alleen overheidsdiensten die aan andere openbare lichamen of entiteiten van de Unie worden verleend, vallen onder de verordening Interoperabel Europa.</i>

EUROPESE COMMISSIE — (ONTWERP)RICHTSNOEREN VOOR INTEROPERABILITEITSBEOORDELINGEN

Relevante begrippen	Stap	Vraag	Als het antwoord “ja” is	Als het antwoord “nee” is
Grensoverschrijdende gegevensuitwisseling beoordelen en bepalen of de digitale overheidsdienst trans-Europees is.	5	Zijn voor de verlening van de betrokken digitale overheidsdienst interacties door middel van netwerk- of informatiesystemen vereist: a) tussen openbare lichamen die zich over de grenzen van de lidstaten bevinden ; b) tussen entiteiten van de Unie ; of c) tussen entiteiten van de Unie en openbare lichamen ?	Ga door naar stap 6.	Er is geen interoperabiliteitsbeoordeling nodig. <i>Diensten die tot één lidstaat beperkt zijn, worden niet beschouwd als trans-Europese digitale overheidsdiensten. De bindende eis moet van invloed zijn op grensoverschrijdende interactie om een beoordeling verplicht te stellen — als de dienst geen grensoverschrijdende interactie van netwerken of systemen omvat, wordt die niet beschouwd als een trans-Europese digitale overheidsdienst.</i>
Om te bevestigen dat een beoordeling noodzakelijk is	6	Is dit de eerste keer dat een beoordeling wordt uitgevoerd voor deze bindende eis?	Een interoperabiliteitsbeoordeling is vereist. <i>U bent wettelijk verplicht een interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren en het verslag te publiceren.</i>	Er is geen interoperabiliteitsbeoordeling nodig. <i>U bent niet wettelijk verplicht een interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren. Een vrijwillige beoordeling kan echter nog steeds waardevol zijn.</i>

Ongeacht het resultaat van het beslissingsschema is het van belang de volgende drie punten in aanmerking te nemen:

Niet nodig te herhalen

Alleen de overheidsorganisatie die een besluit over een eis plant, is verplicht de beoordeling uit te voeren. Dit geldt voor eisen in elke fase van de levenscyclus van een digitale overheidsdienst en kan verschillende entiteiten inhouden, afhankelijk van de vraag of de eisen tijdens de uitvoering of het beheer van de dienst in een wetgevingsvoorstel worden opgenomen of later worden gespecificeerd (door nieuwe vast te stellen). Als een dossier onder gedeelde verantwoordelijkheid valt, moeten de entiteiten het eens worden over de rollen en samenwerken (zie ook [hoofdstuk 5](#)). De verplichting heeft geen betrekking op een overheidsorganisatie die eenvoudigweg een eis uitvoert en gebonden is aan het besluit van een andere overheidsorganisatie (zie ook de vragen 1 en 2 in het beslissingsschema). Als een besluit gezamenlijk wordt genomen (bv. in het kader van een grensoverschrijdend project), kan de beoordeling ook gezamenlijk worden uitgevoerd.

De regel dat het niet nodig is beoordelingen te herhalen, wordt verder verduidelijkt door de vrijstelling in artikel 3 van de verordening Interoperabel Europa: het is niet nodig de verplichte interoperabiliteitsbeoordeling te herhalen voor een eerder beoordeelde bindende eis. Hoewel het niet nodig is beoordelingen te herhalen, kunnen verschillende versies zeker aan elkaar gerelateerd zijn.

Gerelateerde beoordelingen

Met name kunnen beoordelingen op elkaar voortbouwen wanneer één overheidsorganisatie (bv. een entiteit van de Unie) bindende eisen op hoog niveau vaststelt die vervolgens door de uitvoerende entiteiten nader worden gedefinieerd. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren bij de omzetting van een EU-richtlijn in nationale wetgeving of wanneer een eerder beoordeelde bindende eis die in een wettekst is vastgesteld, verder wordt verfijnd in een openbare aanbestedingsprocedure voor de uitvoering ervan. Als dit gebeurt door een besluit te nemen over nieuwe bindende eisen, kunnen in dit latere stadium ook belemmeringen voor grensoverschrijdende interoperabiliteit worden opgeworpen, zodat de nieuw toegevoegde eisen moeten worden beoordeeld. Deze beoordelingen kunnen echter verwijzen naar eerdere beoordelingen en voortbouwen op de bevindingen ervan.

Volgens dezelfde regel is geen beoordeling in de uitvoeringsfase nodig wanneer een bindende eis moet worden uitgevoerd door middel van door de entiteiten van de Unie aangeboden oplossingen. Hierbij wordt aangenomen dat alle door de entiteiten van de Unie aangeboden oplossingen standaard interoperabel zijn, aangezien zij voor een breed scala aan contexten in de hele EU worden aangeboden. Ook in dit geval kan echter vrijwillig een interoperabiliteitsbeoordeling worden uitgevoerd om na te gaan of alle potentiële grensoverschrijdende interoperabiliteitsproblemen door deze oplossingen in de specifieke context worden aangepakt.

Geen beoordelingen met terugwerkende kracht

De wettelijke verplichting om interoperabiliteitsbeoordelingen uit te voeren, treedt op 12 januari 2025 in werking. Veel bindende eisen die van invloed zijn op de grensoverschrijdende interoperabiliteit van trans-Europese digitale overheidsdiensten, zijn mogelijk al vastgesteld, maar nog niet omgezet of uitgevoerd. Een beoordeling met terugwerkende kracht is niet verplicht, maar wordt sterk aanbevolen voor zaken met een groot belang, omdat zij kan helpen bij de omzetting of uitvoering, zoals hierboven uitgelegd.

2.3 Voorbeelden

Geval #1: Aanpassing van een nationale oplossing om gegevensuitwisseling met andere lidstaten mogelijk te maken

Een grote stad in een lidstaat moet zijn technisch systeem verder ontwikkelen ter ondersteuning van uitgebreide eisen voor gegevensuitwisseling met autoriteiten van andere lidstaten, die voortvloeien uit een nieuwe EU-verordening.

Het verantwoordelijke directoraat-generaal van de Commissie heeft in verband met de indiening van het voorstel echter een gedetailleerde interoperabiliteitsbeoordeling uitgevoerd, waarin de verwachte gevolgen voor de lidstaten worden beschreven. Een nieuwe interoperabiliteitsbeoordeling is niet nodig indien de voorgenomen wijziging rechtstreeks voortvloeit uit de noodzaak aan de nieuwe verordening te voldoen. Met andere woorden, een nieuwe beoordeling is in dit geval niet verplicht, omdat de stad geen besluit **neemt**, maar louter een besluit over bindende eisen **uitvoert** (zie vraag 1 (V1) in het beslissingsschema).

Een nieuwe beoordeling zou echter verplicht zijn als de stad zou besluiten extra eisen in te voeren die niet voortvloeien uit een verplichting uit hoofde van de nieuwe verordening, maar in dezelfde context worden vastgesteld (grensoverschrijdende gegevensuitwisseling) of waarschijnlijk gevolgen ervoor hebben (wijziging van gegevensvorm of-eigendom).

Geval #2: Behoeftte aan IT-ondersteuning voor nieuwe EU-wetgeving

Een overheidsinstantie in een lidstaat moet zijn rapportageoplossing verder ontwikkelen ter ondersteuning van nieuwe bindende eisen die uit een onlangs vastgestelde verordening voortvloeien. Op grond van de verordening zijn actoren die voor product X actief zijn op de binnenlandse markt, verplicht om regelmatig digitale verslagen over de verkoop van hun product in te dienen.

Er is geen beoordeling vereist, omdat de overheidsinstantie geen besluit neemt, maar alleen een besluit over bindende eisen uitvoert (zie V1).

De situatie zou echter anders zijn als de verordening louter een hoge eis vaststelt en de overheidsinstantie van plan is te beslissen over verdere nieuwe bindende eisen voor de uitvoering die nog niet zijn beoordeeld. De overheidsinstantie zou bijvoorbeeld moeten beslissen over eisen voor het delen van de digitale rapportage van de verkoop en vervolgens het effect van een dergelijke eis op grensoverschrijdende gegevensuitwisseling moeten beoordelen.

De overheidsinstantie kan nog steeds concluderen dat het niet verplicht is een interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren. De nieuwe eis heeft geen betrekking op een digitale overheidsdienst (namelijk niet op de interactie van een dergelijke dienst met andere diensten), maar wijzigt alleen de drempel voor het aantal ondernemingen waarover verslag moet worden uitgebracht (V3). In dat geval kan een vrijwillige beoordeling niettemin waardevol zijn.

Geval #3: Aanbesteding voor een raamovereenkomst voor onderhoud en verdere ontwikkeling van technische systemen

Een overheidsinstantie in een lidstaat staat op het punt een raamovereenkomst voor het onderhoud en de verdere ontwikkeling van zijn informatiesystemen uit te schrijven. De overheidsinstantie beslist over een bindende eis en niet alleen over de uitvoering van een besluit (V1).

Bindende eisen kunnen een aanbesteding omvatten. De aanbesteding van een raamovereenkomst voor de exploitatie, het onderhoud en de verdere ontwikkeling van professionele systemen zal op zich echter geen bindende eisen voor digitale overheidsdiensten bevatten, maar veeleer “evolutief onderhoud” (V2). Daarom is een interoperabiliteitsbeoordeling niet nodig.

Een beoordeling zal doorgaans nodig zijn als in het kader van de overeenkomst om specifieke systeemontwikkeling wordt verzocht (zo wordt bijvoorbeeld een nieuwe nationale of organisatiespecifieke eis ingevoerd ter ondersteuning van nieuwe wetgeving — dit kan gevolgen hebben voor de grensoverschrijdende interoperabiliteit van trans-Europese digitale overheidsdiensten, omdat hierdoor mogelijk worden aangebracht in (aspecten van) de bedrijfslogica van een systeem).

Geval #4: Aanschaf van een oplossing voor een dienst die door grensoverschrijdende gebruikers wordt gebruikt

Een gemeente in de grensregio van een lidstaat overweegt een digitale zelfbedieningsoplossing te kopen om de betaling van parkeerkosten in de aangewezen gebieden van de gemeente mogelijk te maken. De gemeente zal in verband met het aanbestedingsbesluit nieuwe bindende eisen voor een informatiesysteem vaststellen voor de verlening van deze dienst.

De eisen hebben echter geen invloed op de grensoverschrijdende interoperabiliteit (V3), omdat de oplossing bedoeld is ter verzoek om betaling van de partij die de parkeerkosten direct wil betalen. Voor de transactie is geen uitwisseling van gegevens tussen autoriteiten in de lidstaten of met EU-instellingen nodig.

Aangezien voor de levering van de dienst geen grensoverschrijdende interactie van netwerk- of informatiediensten nodig is, is de gemeente dus niet verplicht een interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren alvorens de voorgestelde oplossing aan te schaffen.

Geval #5: Er worden nieuwe EU-regels voorgesteld waarvoor nationale digitale ondersteuning is vereist

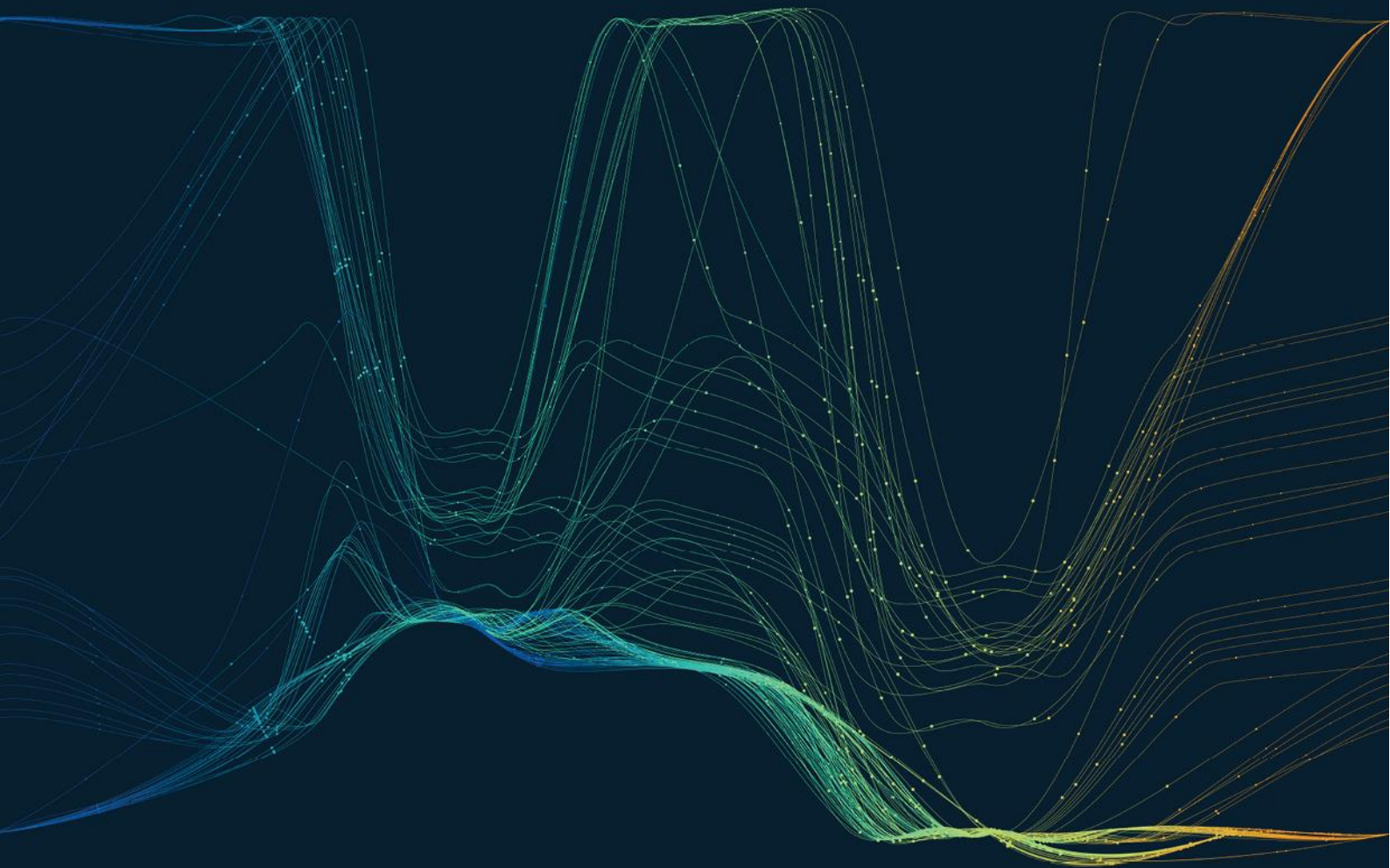
Een directoraat-generaal van de Commissie heeft een wetgevingshandeling opgesteld om de landbouwsector verder te reguleren door nieuwe afbakeningen en gegevenstypen voor de rapportage van CO₂-emissies in te voeren. Verscheidene lidstaten hebben twee jaar geleden al nationale oplossingen voor rapportage ingevoerd. Als de wetgevingshandeling wordt vastgesteld, zouden die lidstaten verplicht zijn hun bestaande rechtskaders en informatiesystemen verder te ontwikkelen, zodat zij de in de wetgevingshandeling beschreven nieuwe afbakeningen en gegevenstypen kunnen ondersteunen.

Het directoraat-generaal zal een interoperabiliteitsbeoordeling voor het voorstel moeten uitvoeren, omdat het nog openstaat voor bespreking (V1) en betrekking heeft op een trans-Europese digitale overheidsdienst (V2 en V3) (d.w.z. gegevensstromen tussen overheidsorganisaties). Bij deze interoperabiliteitsbeoordeling moet dan rekening worden gehouden met de bestaande oplossingen en hoe deze kunnen worden (her)gebruikt, zodat dubbel werk en dubbele middelen worden vermeden.

Afgezien van deze concrete voorbeelden zijn de volgende gevallen ook goede indicatoren om te bepalen wanneer een beoordeling waarschijnlijk waardevol, zo niet verplicht is:

- bij het vaststellen van nieuwe taken voor autoriteiten;
- bij wijzigingen in de openbaarmaking van informatie;
- bij wijzigingen in het recht om informatie te verkrijgen;
- in geval van een nieuwe manier om de overheidsdienst te verlenen.

3 Hoe voert u een interoperabiliteitsbeoordeling uit?

Na met behulp van het beslissingsschema in hoofdstuk 2 te hebben bepaald of een interoperabiliteitsbeoordeling vereist is, zal dit hoofdstuk u helpen bij het uitvoeren van de beoordeling zelf.

Dit hoofdstuk is bedoeld om u een duidelijke stapsgewijze leidraad te geven voor de wijze waarop een interoperabiliteitsbeoordeling overeenkomstig de verordening Interoperabel Europa moet worden uitgevoerd. Aan het einde van dit hoofdstuk weet u:

- wat de belangrijkste stappen zijn van een interoperabiliteitsbeoordeling;
- hoe u bindende eisen moet vaststellen en documenteren;
- hoe u de effecten op de grensoverschrijdende interoperabiliteit moet vaststellen;
- hoe u belanghebbenden in kaart moet brengen en raadplegen;
- hoe u toepasselijke Interoperabel Europa-oplossingen in kaart moet brengen.

In de verordening Interoperabel Europa wordt duidelijk gesteld dat de benadering van interoperabiliteitsbeoordelingen **evenredig** en **afgestemd** moet zijn op het niveau en het toepassingsgebied waarop zij worden uitgevoerd. Dit betekent dat verschillende methoden en instrumenten in verschillende contexten van verschillende waarde zullen zijn (zie punt 3.4 van dit hoofdstuk). Dit hoofdstuk is niet bedoeld om een uniforme aanpak te bieden, maar om u over verschillende opties te informeren. Deze opties verschillen naargelang van de omstandigheden die verband houden met de algemene interoperabiliteitsgovernance van een overheidsorganisatie. Dergelijke governance kan bijvoorbeeld het bestaan van nationale of organisatorische beoordelingen of IT-/interoperabiliteitskaders inhouden (zie [hoofdstuk 5](#)). Als er geen specifieke richtsnoeren zijn voor de benadering van interoperabiliteitsbeoordelingen in een specifieke organisatie, moet de persoon die de beoordeling leidt, de benadering kiezen die de meeste waarde oplevert en tegelijkertijd de minste last creëert.

Het in dit hoofdstuk beschreven proces vormt een alomvattende **op beste praktijken gebaseerde benadering** van interoperabiliteitsbeoordelingen, maar wij erkennen dat organisaties verschillen qua omvang, structuur, middelen en maturiteitsniveau. Dit proces kan en moet worden afgestemd op uw specifieke organisatorische context en beperkingen.

In essentie moeten de kernbeginselen⁸ van de beoordeling worden gehandhaafd en moet het proces zodanig worden opgeschaald dat het in uw specifieke omstandigheden zowel beheersbaar als zinvol is. Bekijk bij het doornemen van deze richtsnoeren hoe elke stap kan worden aangepast aan de capaciteiten en eisen van uw organisatie, zodat de beoordeling waardevol en uitvoerbaar blijft, ongeacht uw startpunt of beschikbare middelen.

De eerste stap is de algemene aanbevelingen voor het uitvoeren van een interoperabiliteitsbeoordeling door te nemen, alvorens nader in te gaan op elke stap van het proces.

⁸ De beoordelingen zijn ontworpen om grensoverschrijdende interoperabiliteit mogelijk te maken en tegelijkertijd de betrokkenheid van alle betreffende belanghebbenden te waarborgen en zo duurzaam, toekomstbestendig digitaal beleid tot stand te brengen. Om deze doelstellingen te bereiken, is het nodig inzicht te krijgen in de omvang van het effect van de geplande eisen en maatregelen voor te stellen om de vruchten te plukken en de potentiële kosten aan te pakken (overweging 17), alsook een evenredige en gedifferentieerde benadering te kiezen volgens het niveau en de reikwijdte van de beoordelingen (overweging 19).

3.1 Algemene aanbevelingen

Algemene aanbevelingen om de juiste benadering te vinden:

Vroeg beginnen. De beste resultaten worden behaald bij het uitvoeren van beoordelingen in een vroeg stadium van het ontwerp van nieuwe bindende eisen (bv. in het kader van beleidsontwerp, wetgevingsvoorstellen of het ontwerp van nieuwe IT-oplossingen) en uiterlijk voordat bindende besluiten worden genomen.

Geschikt zijn voor het beoogde doel. Hoe nauwkeuriger en unieker het besluit dat de eisen bevat (bv. de uitvoering van één project door een lokale overheid), des te pragmatischer en dus enger de focus van de beoordeling kan zijn. Probeer uw toepassingsgebied en doelstellingen duidelijk te bepalen en de beoordeling daaraan aan te passen.

Voortbouwen op bestaande kaders. De beoordeling moet worden afgestemd op bestaande organisatorische en administratieve kaders, zodat deze een aanvulling vormen op de administratieve workflow. Waar van toepassing moeten ook rechtskaders voor digitaal beleid in overweging worden genomen. Als de beoordeling gekoppeld is aan een eerdere (EU- of nationale) beoordeling, kunt u die eerdere beoordeling hergebruiken en daarop voortbouwen.

Met belanghebbenden overleggen. Bij de uitvoering van een interoperabiliteitsbeoordeling moeten de direct betrokken afnemers van diensten (met inbegrip van burgers of hun vertegenwoordigers) worden geraadpleegd. Het zou ook raadzaam zijn om uitvoerende partijen alsook andere bij de dienstverlening betrokken actoren te raadplegen. Houd er rekening mee dat bij dergelijke beoordelingen personen betrokken kunnen zijn die geen achtergrond hebben op het gebied van informatiebeheer of IT.

3.2 Voorbereiding

Deze fase legt de basis voor het proces, helpt het toepassingsgebied te bepalen, het juiste team samen te stellen en een duidelijk actieplan op te stellen. Door tijd te investeren in deze eerste fase kunt u de volgende fasen van de beoordeling stroomlijnen, mogelijke valkuilen vermijden en ervoor zorgen dat de eindresultaten relevant en uitvoerbaar zijn.

3.2.1 De processen identificeren die aanleiding zouden geven tot een interoperabiliteitsbeoordeling

Probeer in plaats van op ad-hocbasis de noodzaak van een interoperabiliteitsbeoordeling te achterhalen, na te gaan welke processen gewoonlijk een beoordeling vereisen, bv. de wetgevingscyclus, uitvoeringsprocessen of aanbestedingsprocedures. Probeer, wanneer u een overzicht heeft van de

processen, deze verder te beperken tot het mogelijke startpunt/interventiepunt. Als uw wetgevingscyclus bijvoorbeeld de verplichting meebrengt een effectbeoordeling uit te voeren, moet worden nagegaan of de interoperabiliteitsbeoordeling in dit proces kan worden opgenomen en in welke fase.

3.2.1 Nagaan of een interoperabiliteitsbeoordeling nodig is

De besluitvormingsprocedure voor deze stap wordt uitvoerig beschreven in [hoofdstuk 2](#). Het beslissingsschema in dat hoofdstuk bevat met name een gestructureerde benadering om te beoordelen of in uw specifieke geval een interoperabiliteitsbeoordeling vereist is. U moet alleen verdergaan met de volgende stappen in dit hoofdstuk als uit de eerste evaluatie van hoofdstuk 2 blijkt dat een beoordeling nodig is. U kunt altijd vrijwillig een beoordeling uitvoeren, zelfs als u er niet wettelijk toe verplicht bent.

3.2.2 Het toepassingsgebied en de doelstellingen van de beoordeling bepalen

De bepaling van het toepassingsgebied en de doelstellingen van de interoperabiliteitsbeoordeling vormt de rest van het proces. Het toepassingsgebied bepaalt de grenzen van wat zal worden beoordeeld (met inbegrip van welke gevallen van gegevensuitwisseling, systemen, processen of diensten zullen worden onderzocht en in welke mate). De doelstellingen verduidelijken wat u met de beoordeling wilt bereiken (bv. het vaststellen van specifieke hiaten in interoperabiliteit of het evalueren van de naleving van bepaalde normen).

Het is belangrijk om te onthouden dat het toepassingsgebied en de doelstellingen moeten worden afgestemd op de specifieke context van uw project en organisatie. Houd rekening met de aard en de complexiteit van het te beoordelen project, alsook met de organisatiestructuur en de beschikbare middelen. Een grootschalig grensoverschrijdend initiatief kan een uitgebreide beoordeling vereisen. Een kleiner, lokaal project kan baat hebben bij een meer gerichte benadering.

Denk bij het bepalen van het toepassingsgebied en de doelstellingen aan de capaciteit van uw organisatie om de beoordeling uit te voeren. Hierbij gaat het niet alleen om financiële middelen, maar ook om tijd, expertise en toegang tot de nodige informatie. Doel is een evenwicht te vinden tussen grondigheid en uitvoerbaarheid, opdat de beoordeling zowel zinvol als beheersbaar is binnen uw beperkingen. Houd er, gezien het voorgaande en het feit dat de beoordeling altijd betrekking moet hebben op een trans-Europese digitale overheidsdienst, rekening mee dat het toepassingsgebied en de doelstellingen niet alleen sterk kunnen verschillen tussen lidstaten en entiteiten van de Unie, maar ook binnen uw lidstaat en binnen uw organisatie.

3.2.3 Een multidisciplinair beoordelingsteam samenstellen

Het samenstellen van het juiste team is van cruciaal belang voor een doeltreffende interoperabiliteitsbeoordeling. Een gevarieerde groep deskundigen zou het ideale scenario zijn, maar wij erkennen dat organisaties over beperkte vaardigheden en middelen kunnen beschikken. De essentie is te streven naar de best mogelijke combinatie van competenties binnen uw beperkingen.

In een ideaal scenario komen in uw beoordelingsteam meerdere vaardigheden en perspectieven samen. Overweeg teamleden met expertise op gebieden zoals:

- juridische en regelgevingsaspecten van gegevensuitwisseling (interoperabiliteit);
- analyse van bedrijfsprocessen;
- gegevensbeheer, met inbegrip van semantische expertise en governance;
- IT-architectuur en systeemintegratie;
- specifieke domeinkennis die relevant is voor de te beoordelen bindende eisen en de betrokken diensten.

Denk eraan dat één persoon op meerdere expertisegebieden gekwalificeerd kan zijn. Als de middelen beperkt zijn, geef dan prioriteit aan de meest kritieke vaardigheden voor uw specifieke beoordelingscontext. U kunt ook overwegen om tijdelijk externe deskundigen of consultants in te schakelen om cruciale lacunes in de expertise van uw team op te vullen.

De omvang van uw team moet in verhouding staan tot het toepassingsgebied van uw beoordeling. Een klein doelgericht team kan volstaan voor een beoordeling met een beperkt toepassingsgebied. Voor een groter en complexer project kan een uitgebreider team nodig zijn.

3.2.4 Betrokken belanghebbenden identificeren

Begin met het identificeren van de belanghebbenden voor wie de bindende eisen relevant kunnen zijn, bv. door uzelf af te vragen voor wie deze gevolgen kunnen hebben qua:

- uitvoering, bv. wie is betrokken bij welk deel van het proces?
- dienstverlening, bv. welke organisaties zijn nodig voor een geslaagde levering?
- levering zelf, bv. wie moet met wie interageren?
- of beheer, bv. wie is betrokken bij het waarborgen van consistentie?

Het kan om publieke of private belanghebbenden (bedrijven), burgers of entiteiten van de Unie gaan. Deze belanghebbenden zullen in een later stadium moeten worden geraadpleegd. Als dergelijke belanghebbenden in een vroeg stadium worden geïdentificeerd, kunnen zij zelfs al bijdragen tot de uitvoering van de volgende stap (bv. het vaststellen van de bindende eisen). Het is niet nodig om elke afzonderlijke belanghebbende te identificeren, maar veeleer om de categorieën vast te stellen (bv. alle burgers of slechts een bepaalde groep, alle bedrijven of alleen specifieke sectoren).

3.3 Eerste analyse

In de volgende fase worden bestaande documentatie, beleidsmaatregelen en diensten bekeken om de belangrijkste elementen van uw beoordeling vast te stellen en te begrijpen.

Deze fase heeft drie doeleinden:

1. het verzamelen en evalueren van relevante documentatie en beleidsmaatregelen waarin de eisen die van invloed zijn op de interoperabiliteit, worden beschreven;
2. het vaststellen en duidelijk documenteren van de bindende eisen die centraal staan in uw beoordeling;

3. het in kaart brengen van de trans-Europese digitale overheidsdiensten waarop deze eisen van toepassing zijn.

Denk er bij het doorlopen van de volgende drie punten aan dat de grondigheid en reikwijdte van uw analyse in verhouding moeten staan tot het toepassingsgebied van uw beoordeling zoals gedefinieerd in de voorbereidingsfase. Doel is een solide basis van kennis te creëren die de rest van uw beoordelingsproces zal onderbouwen.

3.3.1 Documentatie en beleid evalueren waarin eisen worden beschreven

Het hoofddoel van deze fase is alle documenten te verzamelen en te analyseren die van belang zijn voor het begrijpen van de nieuwe of gewijzigde eisen (of zij nu expliciet of impliciet worden vermeld). Deze evaluatie vormt de basis voor het vaststellen van de bindende eisen die centraal staan in uw beoordeling in de volgende stap.

Het is belangrijk op te merken dat de aard en omvang van de beschikbare documentatie aanzienlijk kunnen variëren, afhankelijk van de huidige fase van het te beoordelen project of initiatief (of het nu gaat om de voorbereidingsfase, de concept- en ontwerpfase of een latere fase).

Afhankelijk van uw huidige fase van het proces dat tot de ontwikkeling van een digitale overheidsdienst leidt, worden hieronder mogelijke stappen geschetst.

1. Alle relevante documenten identificeren en verzamelen. Het kan daarbij gaan om de rechtshandelingen waarin de eis is vastgesteld, maar ook om secundaire bronnen zoals technische documentatie of communicatie over het document dat de eisen bevat. Gooi in eerste instantie het net breed uit, zodat geen cruciale informatie over het hoofd wordt gezien, bv. door verder te gaan dan het bindende document waarin de eisen worden beschreven en rekening te houden met de context waarin deze worden vastgesteld of zullen worden uitgevoerd. Dit kan andere, bestaande verplichtingen inzake gegevensuitwisseling omvatten die momenteel niet zijn gereguleerd.
2. Deel de documenten in op basis van type en relevantie voor interoperabiliteit.
3. Voer een eerste evaluatie uit om het toepassingsgebied en de inhoud van elk document te begrijpen.
4. Maak een samenvatting of index van belangrijke documenten en hun relevantie voor de interoperabiliteitseisen.
5. Ga na welke hiaten in de documentatie eventueel moeten worden opgevuld.

Andere aandachtspunten:

- Neem zowel interne als externe documentatiebronnen door.
- Let op versiecontrole en werk met de meest actuele informatie.
- Zoek naar verwijzingen naar normen of andere externe eisen die van invloed kunnen zijn op de interoperabiliteit.
- Noteer eventuele dubbelzinnigheden of inconsistenties in de documentatie voor verder onderzoek.

Het doel in dit stadium is dus niet om de eisen grondig te analyseren, maar om een redelijk overzicht van het gedocumenteerde landschap te verkrijgen. Dit dient als basis voor de gedetailleerdere analyse in de volgende stappen.

3.3.2 Relevante bindende eisen in kaart brengen

Het doel van deze stap is **de bindende eisen die u van plan bent te beoordelen, in kaart te brengen en te documenteren** (zie [hoofdstuk 2](#) voor meer informatie over wat een “bindende eis” is). Er kan overigens ook één interoperabiliteitsbeoordeling worden uitgevoerd voor een reeks bindende eisen (meestal als zij allemaal via hetzelfde besluitvormingsproces moeten worden vastgesteld).

U zult de eisen moeten documenteren, omdat zij u zullen helpen bij de bespreking van de effecten, wat het doel is van de interoperabiliteitsbeoordeling. Houd er rekening mee dat dit niet altijd eenvoudig is. Sommige eisen zijn misschien niet direct voor de hand liggend en expliciet, en kunnen pas na een grondige en deskundige analyse worden vastgesteld.

Bekijk de documenten die u al heeft geïdentificeerd en haal de bindende eisen eruit die:

- betrekking hebben op een digitale overheidsdienst:
 - o zij hebben een digitale dimensie, d.w.z. wanneer hun onderliggende processen worden gedigitaliseerd of geautomatiseerd, er zijn gegevens mee gemoeid, er worden digitale oplossingen voor opgezet of gebruikt, zij bieden een digitaal kanaal voor de levering van diensten of zij worden via netwerk- en informatiesystemen verstrekt;
 - o zij hebben betrekking op interactie tussen overheidsorganisaties, d.w.z. zij worden door entiteiten van de Unie of openbare lichamen aan elkaar of aan natuurlijke of rechtspersonen in de Unie verstrekt;
- een trans-Europese dimensie hebben:
 - o zij vereisen interactie over de grenzen van de lidstaten heen, tussen entiteiten van de Unie of tussen entiteiten van de Unie en openbare lichamen.

Ga grondig te werk: als het bestaan van een bindende eis in het beoordelingsproces over het hoofd wordt gezien, kan dit later soms tot grensoverschrijdende interoperabiliteitsproblemen voor uitvoerende partijen leiden⁹.

Nadat u de eisen heeft vastgesteld, kunt u kiezen welke methode u het best kunt gebruiken om de vastgestelde eisen te documenteren¹⁰. Vermijd het gebruik van de passieve vorm bij het documenteren van eisen, omdat dit er vaak toe leidt dat de actoren (d.w.z. de betrokkenen) niet duidelijk worden geïdentificeerd. Zorg ervoor dat het uittreksel de informatie bevat die nodig is om als bindende eis te kunnen worden aangemerkt, omdat bij uw beoordeling mogelijk informatie is betrokken die is verzameld in de context van het bindende document (niet het document zelf).

Afhankelijk van de fase van een project waarin de eisen worden vastgesteld, kunnen verschillende methoden voor het vaststellen en documenteren van eisen waardevol zijn (bv. door te kijken naar verhalen van gebruikers of praktijkvoorbeelden aan het begin van de wetgevingscyclus). Houd dus bij het documenteren van de door u vastgestelde eisen rekening met het verwachte publiek voor de interoperabiliteitsbeoordeling. De beoordeling moet op een officiële website worden gepubliceerd, bv. openbaar toegankelijk zijn, en zal hoogstwaarschijnlijk ook informatie verschaffen over de volgende processen binnen de levenscyclus van een digitale overheidsdienst. Bepaal daarom of het beoordelingsverslag als zodanig met anderen zal worden gedeeld, dan wel of u een ander document zal

⁹ Zo gaf het ontbreken van interoperabiliteitseisen in het verleden aanleiding tot het herzien van de beleidsaanpak voor e-facturering: [Verslag over de effecten van Richtlijn 2014/55/EU op de interne markt en op de invoering van elektronische facturering bij overheidsopdrachten — Europese Commissie \(europa.eu\)](#).

¹⁰ Het opendataportaal van de EU biedt een gedetailleerde [gids voor gegevensvisualisering](#) met uiteenlopende technieken, van tabellen tot grafieken en verhalen.

opstellen voor bv. raadplegingen van belanghebbenden, aanbestedingen of uitvoering. Zo ja, pas dan uw methoden aan. Uw documentatie hangt ook af van het soort bindende eisen die u beschrijft (bv. zakelijke, functionele en niet-functionele eisen, of technische eisen).

Zoals eerder vermeld, zullen uw eisen over het algemeen deel uitmaken van een groter proces, waarvan zij slechts bepaalde delen reguleren. Daarom is het zinvol om het bredere algemene proces te bekijken en uw documentatie aan de specifieke kenmerken ervan aan te passen. Daartoe kunt u:

1. de eisen vertalen in een procesdiagram;
2. de eisen opsommen in een vorm die herbruikbaar is (bv. voor een aanbesteding¹¹).

3.3.3 Trans-Europese digitale overheidsdiensten in kaart brengen

Om te beoordelen waar en hoe de vastgestelde bindende eisen van invloed zullen zijn op trans-Europese digitale overheidsdiensten, is het aangewezen zich te richten op het visualiseren van de dienst zelf, met inbegrip van de trans-Europese dimensie ervan (bv. de verbinding over de grenzen van de lidstaten heen, tussen entiteiten van de Unie onderling of tussen entiteiten van de Unie en openbare lichamen, door middel van hun netwerk- en informatiesystemen). Doel is de grensoverschrijdende gegevensuitwisseling en interacties te identificeren en te visualiseren die nodig zijn om de overheidsdienst doeltreffend te kunnen verlenen. Zo kunt u de weg effenen voor een beoordeling van de effecten van de eisen op de grensoverschrijdende interoperabiliteit, namelijk op de eerder geïdentificeerde gegevensuitwisseling en interacties.

Hier zijn veel manieren voor, maar in het volgende deel wordt een mogelijke manier beschreven om zowel de dienst zelf als de grensoverschrijdende interacties te begrijpen, waarna over de interoperabiliteit moet worden nagedacht:

Visualiseer eerst de dienst zelf door rekening te houden met het volgende:

- Wat is het algemene doel van het gerelateerde besluit? (Relevante context en oriëntatiepunt)
- Wie is erbij betrokken? (Actoren zoals bedrijven, burgers enz.)
- Wat gebeurt er? (Controle van gegevens? Afgifte van bewijs?)
- Wanneer gebeurt het? (Temporele afhankelijkheid? Procesafhankelijkheid?)
- Waar gebeurt het? (Back-office? Databanken? Specifieke (fysieke) locatie?)
- Waarom gebeurt het? (Rechtsgrondslag, met inbegrip van eventuele subsidiariteit)

U kunt deze visualisatie op verschillende manieren uitvoeren (bv. als een gebruikerstraject, een beslissingsschema of een procesdiagram). U kunt de eisen ook in kaart brengen in een instrument om de dienstenarchitectuur te visualiseren (bv. met behulp van de [Europese interoperabiliteitsreferentiearchitectuur \(EIRA\)](#)).

¹¹ In gevallen waarin de interoperabiliteitsbeoordeling verband houdt met de aanbesteding van ICT-systemen, moeten de technische specificaties van de aanbestedingsdossiers voldoen aan de eisen in de [technische ICT-specificaties om in aanmerking te komen voor referenties bij overheidsopdrachten](#), die als interoperabiliteitsoplossingen kunnen worden beschouwd.

Houd voor de trans-Europese dimensie van de digitale overheidsdienst (bv. de grensoverschrijdende verbinding die nodig is tussen overheidsorganisaties om de dienst in kwestie te verlenen) rekening met de volgende punten om de vastgestelde eisen in kaart te brengen:

1. De vereiste gegevensuitwisseling identificeren:

- probeer (op basis van de dienstbeschrijving en bindende eisen) specifieke gevallen in kaart te brengen waarin gegevens moeten worden uitgewisseld of gedeeld met diensten in andere lidstaten of met entiteiten van de Unie;
- bepaal de informatiebehoeften waaraan de uitwisseling van gegevens in elk geval zou voldoen (bv. identificatie van natuurlijke personen, productveiligheidsinformatie of administratieve gegevens van organisaties).

2. Samenwerkende diensten identificeren:

- bepaal voor elke gegevensuitwisseling de betrokken overheidsdienst(en) in andere lidstaten of entiteiten van de Unie waarmee de dienst moet interageren;
- noteer de voor deze partnerdiensten verantwoordelijke autoriteiten of instellingen.

3. De interacties karakteriseren:

- beschrijf de aard van elke interactie (bv. opvraging, indiening en verificatie van gegevens);
- identificeer het soort gegevens dat deel uitmaakt van de interactie en overweeg gegevensgroepen vast te stellen om tot een niveau van granulariteit te komen waarmee bestaande gegevens kunnen worden hergebruikt;
- identificeer de richting van de gegevensstroom (in één of in twee richtingen);
- noteer eventuele specifieke eisen voor deze interacties (bv. realtime versus batch, en frequentie).

Vervolgens kun u ook de verbindingen in kaart brengen.

4. Een visuele weergave van deze interacties maken:

Dergelijke visualisaties, bv. een architectonisch diagram, zullen ook een aanzienlijke toegevoegde waarde hebben voor het verdere beoordelingsproces. Voor de eerste stap kunt u stroomdiagrammen, gebruikerstrajecten of andere visualisatiemethoden gebruiken.

Na het in kaart brengen van deze verbindingen is het ook belangrijk na te gaan wat de uitvoering van de bindende eis specifiek zou inhouden. Daarom moet u ook aandacht besteden aan de volgende punten.

5. Afhankelijkheden identificeren:

- noteer eventuele afhankelijkheden van specifieke systemen, normen of protocollen die nodig zijn voor deze interacties (bv. houd wanneer een deel van de gegevens in basisregisters wordt bewaard, rekening met de afhankelijkheden van het betreffende basisregister om hergebruik van dergelijke gegevens te waarborgen);
- wijs op bestaande interoperabiliteitsoplossingen die al in gebruik zijn of gepland zijn.

6. Schaalbaarheid overwegen:

- beoordeel het potentieel voor hergebruik van de dienst met de specifieke eisen — kan deze in andere praktijkvoorbeelden worden hergebruikt?

- houd rekening met mogelijke veranderingen in de eisen voor gegevensuitwisseling in de loop der tijd (bv. verandering van het type of volume van de gegevens of de frequentie van de interactie).

Het resultaat kan worden vastgelegd in een kaart of diagram waarin de interactie tussen uw overheidsdienst en andere diensten over de grenzen heen wordt weergegeven. Hierin kan het volgende zijn opgenomen:

- een visuele weergave van de dienstverbindingen (waarin de soorten uitgewisselde gegevens en de aard van elke interactie kunnen worden beschreven);
- een lijst van partnerdiensten en verantwoordelijke autoriteiten;
- vastgestelde afhankelijkheden en interoperabiliteitseisen.

Deze weergaven kunnen dienen als referentiepunt voor het beoordelingsproces en helpen bij het identificeren van potentiële uitdagingen of eisen op het gebied van interoperabiliteit. U kunt de weergaven bijvoorbeeld gebruiken bij het raadplegen van belanghebbenden en het samen vaststellen van inconsistenties (op logisch of juridisch gebied of qua formattering/documentatie), losse eindjes of overlappingsen. Zij zullen ook wijzen op afhankelijkheden van andere diensten, organisaties of processen waarop het besluit over de bindende eis in kwestie van invloed kan zijn.

3.3.4 Belanghebbenden erbij betrekken

De lijst van belanghebbenden die in de voorbereidingsfase is samengesteld, moet in deze fase van de beoordeling worden verfijnd. Raadplegingen kunnen voor verschillende doeleinden worden gebruikt: zij kunnen helpen de documentatie van de eisen en de betrokken diensten (zoals hierboven vermeld) te verfijnen. Zij kunnen u ook helpen de betreffende kwestie beter uit te leggen aan de belanghebbenden en de mogelijkheden voor een betere grensoverschrijdende interoperabiliteit in de toekomst te beoordelen.

Aangezien de nadruk ligt op trans-Europese digitale overheidsdiensten en de grensoverschrijdende interoperabiliteit ervan, zijn twee groepen belanghebbenden van bijzonder belang voor de beoordeling:

Gebruikers van digitale overheidsdiensten: afnemers van diensten (natuurlijke of rechtspersonen) die gebruikmaken van de interactie van digitale overheidsdiensten over de grenzen heen om deze diensten doeltreffend te gebruiken.

Voor de uitvoering van een interoperabiliteitsbeoordeling moeten deze afnemers van diensten (met inbegrip van burgers of hun vertegenwoordigers) worden geraadpleegd om mogelijke effecten te beoordelen. Dit levert waardevolle feedback op over de evenredigheid van de bindende eis ten opzichte van het oorspronkelijke doel van de invoering ervan (m.a.w. staat deze eis in verhouding tot het verwachte voordeel van de invoering ervan?). Het maakt het ook mogelijk de doeltreffendheid van de eis te beoordelen (m.a.w. zal de bindende eis helpen bereiken waarvoor die is vastgesteld?). De eisen kunnen daarom dienovereenkomstig worden aangepast voordat een bindend besluit wordt genomen. Houd er echter rekening mee dat bij dergelijke beoordelingen personen betrokken kunnen zijn die geen achtergrond hebben op het gebied van informatiebeheer of IT, en dat u uw communicatie aldus aanpast.

Overheidsorganisaties in andere lidstaten of op EU-niveau zijn entiteiten van de Unie of openbare lichamen die trans-Europese digitale overheidsdiensten reguleren, verlenen, beheren of uitvoeren.

Zij omvatten belanghebbenden uit de gehele levenscyclus van de dienst (bv. beleidsmedewerkers, IT'ers en andere betrokken gebruikersgroepen binnen de overheidsorganisatie, zoals dienstverleners). Als u niet zeker weet hoe u deze belanghebbenden kunt raadplegen, kunt u ook hoofdstuk 7 van de [toolbox voor betere regelgeving van de Europese Commissie](#) raadplegen. Houd er rekening mee dat het voor het waarborgen van de interoperabiliteit nodig kan zijn dieper in te gaan op specifieke beleidsterreinen. Een ander voorbeeld van raadpleging van belanghebbenden is daarom het raadplegen van deskundigen op deze gebieden.

Houd er ook rekening mee dat de eis van artikel 3 van verordening Interoperabel Europa om raadplegingen te houden, niet betekent dat deze moeten worden uitgevoerd bovenop raadplegingen die deel uitmaken van andere processen. Integratie met bestaande processen is mogelijk en wordt sterk aangemoedigd om beschikbare synergieën te benutten (zie [hoofdstuk 5](#)).

De betrokkenheid van belanghebbenden kan verder gaan dan deze eerste fase en u kunt ook het resultaat van de volgende stap (beoordeling) samen met belanghebbenden valideren.

3.4 Beoordeling van grensoverschrijdende interoperabiliteit

Na de basis voor uw beoordeling te hebben gelegd, gaan wij nu over tot de kern van het interoperabiliteitsbeoordelingsproces. Deze fase omvat een evaluatie van de effecten van de bindende eisen op grensoverschrijdende interoperabiliteit vanuit meerdere invalshoeken overeenkomstig het EIF.

In de volgende punten zullen wij onderzoeken hoe de effecten op grensoverschrijdende interoperabiliteit kunnen worden geanalyseerd — rekening houdend met juridische, organisatorische, semantische en technische aspecten — en zullen wij voorbeelden geven van beste praktijken.

3.4.1 Effecten op grensoverschrijdende interoperabiliteit analyseren

De verordening Interoperabel Europa schrijft geen verplichte methode voor, maar er wordt wel in vermeld dat het EIF een ondersteuningsinstrument is (artikel 3, lid 2).

Zoals eerder uitgelegd, moet in gedachten worden gehouden dat **de beoordeling niet de weg naar volledige interoperabiliteit hoeft vrij te maken, maar wel moet helpen manieren van meer interoperabiliteit te vinden**. Als uw overheidsorganisatie al heeft besloten om een bepaalde beoordelingsmethode te gebruiken, is het aangewezen daarin mee te gaan (zie [hoofdstuk 5](#)).

Als het EIF als uitgangspunt voor uw beoordeling wordt genomen, moet worden nagegaan in hoeverre de voorgestelde eisen interoperabiliteit mogelijk maken of belemmeren. Hieruit zou ook kunnen blijken of aanvullende eisen nodig zijn. In overweging 21 wordt gepreciseerd dat bij de beoordeling van de effecten van de voorgenomen bindende eisen rekening moet worden gehouden met de oorsprong, de aard, de bijzonderheden en de omvang van die effecten. Hiertoe kunnen de vier dimensies van het EIF een eerste uitgangspunt zijn.

3.4.1.1 Juridische aspecten beoordelen

Doel is te beoordelen in hoeverre de bindende eisen overheidsorganisaties die hun werkzaamheden op grond van verschillende wettelijke kaders, beleidsmaatregelen en strategieën uitvoeren, in staat stellen samen te werken om trans-Europese digitale overheidsdiensten te verlenen. Bij deze beoordeling moet rekening worden gehouden met factoren zoals de samenhang van de eis met bestaande wet- en regelgeving, de mogelijkheid van conflicten of inconsistenties met andere rechtskaders, waaronder het digitale beleid van de EU, en de haalbaarheid van uitvoering en handhaving.

3.4.1.2 Organisatorische aspecten beoordelen

Doel is na te gaan in hoeverre de bindende eisen overheidsorganisaties al dan niet helpen bij het op elkaar afstemmen van hun bedrijfsprocessen, verantwoordelijkheden en verwachtingen om te komen tot een hoogwaardige, naadloze verlening van de trans-Europese digitale overheidsdiensten. In hoeverre creëren de bindende eisen kansen of risico's voor organisaties en de manier waarop zij werken? Worden daarmee bijvoorbeeld nieuwe taken vastgesteld die moeten worden geïntegreerd of verantwoordelijkheden (opnieuw) toegewezen?

3.4.1.3 Semantische aspecten beoordelen

Doel is te beoordelen in hoeverre de bindende eisen ervoor zorgen dat de precieze bestandsindeling en betekenis van uitgewisselde gegevens en informatie in alle stadia van de uitwisseling worden bewaard en begrepen, die nodig zijn voor de verlening van de betrokken trans-Europese digitale overheidsdiensten. In hoeverre creëren de bindende eisen kansen of risico's voor een zinvolle grensoverschrijdende uitwisseling van gegevens? Wordt daarmee bijvoorbeeld het gebruik van gecontroleerde vocabulaires aangemoedigd of worden nieuwe concepten gebruikt?

3.4.1.4 Technische aspecten beoordelen

Doel is na te gaan in hoeverre de bindende eisen de verschillende partijen helpen om veilig en naar behoren met elkaar te interageren, zodat zij de trans-Europese digitale overheidsdiensten kunnen aanbieden.

In deze versie van de richtsnoeren is er nog geen op zichzelf staand instrument dat al deze aspecten bestrijkt. Momenteel is er een eerste versie op het Interoperabel Europa-portaal waarmee uw

resultaten kunnen worden gerapporteerd in het formaat dat in de bijlage bij de verordening is voorgeschreven.

Voor nu kan het volgende voorbeeld een eerste idee geven van de vragen die nodig zijn om grensoverschrijdende interoperabiliteit mogelijk te maken, en dus de eerste interventiepunten voor het vaststellen van de mogelijke effecten van de bindende eisen voor grensoverschrijdende interoperabiliteit.

Voorbeeld: Burgers met een handicap ondervinden nog steeds problemen bij het gebruik van hun nationale gehandicaptenkaart in andere EU-landen. Het is duidelijk dat deze problemen moeten worden opgelost. Nationale gehandicaptenkaarten zouden idealiter digitaal moeten worden, maar dit roept een aantal moeilijke interoperabiliteitsvragen op. Bijvoorbeeld:

- Juridisch:
 - Hoe kan ervoor worden gezorgd dat een door een bevoegde autoriteit in een lidstaat afgegeven bewijs van handicap (bv. een digitale kaart) ook in een andere lidstaat rechtsgeldig is?
 - Hoe kan worden gecontroleerd of de inhoud van een digitaal bewijs van handicap volstaat om aan te tonen dat in een andere lidstaat aan de procedurele eisen is voldaan?
 - Kan de inhoud van een grensoverschrijdend bewijs van handicap grensoverschrijdend worden uitgewisseld overeenkomstig de algemene verordening gegevensbescherming?
- Organisatorisch:
 - Welke overheidsorganisatie is bevoegd om een bewijs van handicap af te geven in een grensoverschrijdende context (bv. voor een persoon die in een andere lidstaat woont en werkt)?
 - Hoe verzoeken overheidsorganisaties om een bewijs van handicap in een grensoverschrijdende context?
- Semantisch:
 - Hoe kan ervoor worden gezorgd dat de volledige inhoud van dit bewijs van handicap begrijpelijk is?
 - Hoe kan ervoor worden gezorgd dat deze voor alle betrokkenen dezelfde betekenis heeft?
- Technisch:
 - Wordt het bewijs van handicap afgegeven in een formaat dat door elke aanvragende overheidsorganisatie kan worden verwerkt?
 - Is er een technisch systeem voor de grensoverschrijdende uitwisseling van een bewijs van handicap dat interoperabel is voor alle bij de uitwisseling betrokken partijen?

3.4.1.5 Beste praktijken voor het vaststellen van effecten op grensoverschrijdende interoperabiliteit

Hieronder zetten wij een aantal verschillende benaderingen uiteen die alle gebaseerd zijn op het EIF en kunnen worden gebruikt als ondersteuningsinstrumenten bij het uitvoeren van de beoordeling van

grensoverschrijdende interoperabiliteit. Al deze benaderingen voldoen aan de wettelijke eis om de beoordeling “op passende wijze” uit te voeren.

3.4.1.5.1 Beste praktijk 1: bindende eisen in beleid (digitale controles)

Bindende eisen in wetsteksten worden vaak niet binnen een multidisciplinair team geschreven, waardoor kennis over bepaalde aspecten van de digitale uitvoering mogelijk ontbreekt. In dergelijke gevallen gaat het bij de beoordeling veeleer om een ontdekkingsreis waarbij de actoren vaststellen dat het beleid bindende eisen bevat en dat zij zich bewust worden van latere gevolgen voor de uitvoering die zij mogelijk niet eerder in aanmerking hebben genomen. Bovendien kan het beleid op zeer verschillende manieren worden uitgevoerd en is het in veel gevallen zelfs niet bedoeld om de wijze van uitvoering voor te schrijven. Dit betekent dat interoperabiliteitsbeoordelingen van beleidsmaatregelen met twee extra uitdagingen te maken hebben:

- de mensen die de eisen opstellen, hebben mogelijk weinig kennis van digitale uitvoering;
- tal van vragen over digitale uitvoering kunnen nog steeds grotendeels onbeantwoord zijn, omdat het proces zich in een zeer vroeg stadium bevindt.

Om deze uitdagingen aan te pakken, hebben de Commissie en verschillende lidstaten de afgelopen jaren het EIF vertaald in praktische checklists die beleidsmakers gemakkelijker kunnen begrijpen en beantwoorden¹². Deze vragenlijsten kunnen een uitgangspunt zijn voor beleidsmakers die willen ontdekken hoe bepaald beleid de grensoverschrijdende interoperabiliteit kan verbeteren of risico's kan opleveren die nieuwe uitdagingen voor grensoverschrijdende gegevensstromen meebrengen. Zij kunnen beleidsmakers ook helpen bij verdere stappen die moeten worden genomen wanneer dieper wordt ingegaan op openstaande kwesties (bv. door het betrekken van deskundigen met andere professionele achtergronden).

3.4.1.5.2 Beste praktijk 2: gespecialiseerd interoperabiliteitskader als referentie

De werkzaamheden in verband met één enkele beoordeling kunnen gemakkelijker verlopen als de organisatie al over een algemene interoperabiliteitsgovernance beschikt die is afgestemd op het EIF. In dit geval is het niet nodig om het EIF als uitgangspunt te nemen om de beoordeling uit te voeren. Door de gespecialiseerde interoperabiliteitskaders (bv. een nationaal interoperabiliteitskader of een sectoraal interoperabiliteitskader) te gebruiken voor de uitvoering van de beoordeling, kan meer waarde worden gecreëerd en kan de benadering eenvoudiger worden gemaakt. Hieronder volgen voorbeelden van processen voor interoperabiliteitsgovernance die zijn afgestemd op het EIF en die u misschien herkent uit eigen ervaring.

- Sommige lidstaten hebben het EIF in een **nationale interoperabiliteitswet** “omgezet” en hebben specifieke eisen voor de context van hun lidstaat toegevoegd¹³. In dergelijke gevallen kan bij de beoordeling worden nagegaan hoe de bindende eisen in deze opzet passen.

¹² Voorbeelden hiervan zijn praktijken bij de Commissie [Tool #28 in the European Commission Better Regulation Toolbox](#) (instrument #28 in de toolbox voor betere regelgeving van de Europese Commissie), in Denemarken [Digital-ready legislation \(digst.dk\)](#) (wetgeving die klaar is voor digitalisering) en in Duitsland [Digitalcheck: Refining the beta version step by step | DigitalService \(bund.de\)](#) (digitale controle: stap voor stap verfijnen van de bètaversie).

¹³ Voorbeelden zijn te vinden in het nationale interoperabiliteitskader O [NIFO — National Interoperability Framework Observatory](#).

- Sommige lidstaten hebben **nationale interoperabiliteitsreferentiearchitecturen** ingevoerd die zijn afgestemd op het EIF (sommige zijn gebaseerd op EIRA)¹⁴. Bij de beoordeling kan worden nagegaan hoe de eisen in dergelijke nationale architecturen passen.
- Sommige lidstaten hebben **kaders voor datagovernance** ingevoerd waarin de aanbevelingen van het EIF zijn verwerkt. De beoordeling kan op dergelijke praktijken worden gebaseerd.
- Sommige internationale organisaties, zoals de Wereldbank, hebben het EIF gebruikt als leidend beginsel voor hun initiatieven, zoals [ID4D \(Identification for development\)](#), dat tot doel heeft beroepsbeoefenaren te helpen bij het ontwerpen en implementeren van inclusieve en betrouwbare identificatiesystemen (ID).

Vragen in verband met de afstemming op een nationaal of gespecialiseerd kader kunnen onder meer zijn:

- Hoe passen de eisen in de interoperabiliteitsgovernance in mijn organisatie?
- Hoe passen de eisen in de architectuur?
- Hebben wij de betrokken gegevensstromen gedocumenteerd, zoals vereist door onze nationale interoperabiliteitsstructuur?

3.4.1.5.3 Beste praktijk 3: herbruikbare instrumenten

Dit uitgangspunt is relevant voor alle organisaties die niet beschikken over een specifieke methode voor (interoperabiliteits)beoordelingen of die wel over een dergelijke specifieke methode beschikken, maar die niet is afgestemd op het EIF. Dit vormt ook een waardevolle benadering om de bindende eisen specifiek te beoordelen (bv. voor het controleren van de naleving van een norm).

Er zijn verschillende oplossingen ontwikkeld ter ondersteuning van een EIF-beoordeling voor verschillende doeleinden. Al deze oplossingen zullen moeten worden aangepast om de interoperabiliteitsbeoordelingen in de toekomst volledig te ondersteunen, maar zij kunnen nu al nuttig zijn. Als de beoordeling een hoge score oplevert, moet het effect op de grensoverschrijdende interoperabiliteit positief zijn; een laag niveau van afstemming moet tot een lage score leiden. Hieronder volgen voorbeelden van dergelijke instrumenten.

- Voor beoordelingen die betrekking hebben op een wijziging van een bestaande digitale overheidsdienst: de [Interoperability Maturity Tools](#) ([IMAPS](#), [SIQAT](#) en [GIQAT](#)). Dit zijn zelfbeoordelingsinstrumenten om de rijpheid op het gebied van de interoperabiliteit van digitale overheidsdiensten op alle overheidsniveaus te evalueren. Zij bieden dan ook waardevolle uitgangspunten, maar moeten worden aangepast, aangezien interoperabiliteitsbeoordelingen betrekking hebben op bindende eisen en niet op specifieke digitale overheidsdiensten. Als voor een dergelijke oplossing wordt gekozen, moeten onlinevragenlijsten worden verstrekt om de rijpheid op het gebied van de interoperabiliteit te beoordelen, samen met aanbevelingen voor het verslag.
- Voor beoordelingen die betrekking hebben op een norm of specificatie: [CAMSS](#) is een zelfbeoordelingsinstrument om de interoperabiliteitsondersteuning van gekozen normen en/of specificaties te evalueren. Voor het verslag moet een onlinevragenlijst worden verstrekt om de interoperabiliteit te beoordelen.

¹⁴ Voorbeelden hiervan zijn [Polen](#) en [Malta](#).

3.5 Identificatie van de oplossing

Een belangrijk beginsel dat in de verordening Interoperabel Europa wordt benadrukt, is het belang en de waarde van het hergebruik van bestaande interoperabiliteitsoplossingen (bv. gestandaardiseerde bouwstenen of kernvocabulary's) om interoperabiliteit, harmonisatie en doeltreffend gebruik van overheidsmiddelen te bevorderen. Deze aanpak bevordert niet alleen de grensoverschrijdende interoperabiliteit, maar draagt ook bij aan kostenefficiëntie en consistentie tussen overheidsdiensten in de EU.

In de verordening Interoperabel Europa wordt gesteld dat organisaties tijdens de interoperabiliteitsbeoordeling de toepasbaarheid en dus de herbruikbaarheid van bestaande oplossingen moeten evalueren, met name die welke als “Interoperabel Europa-oplossingen” zijn aangemerkt. Dit zijn interoperabiliteitsoplossingen (bv. normen, bouwstenen en kernvocabulary's) die door de Interoperabel Europa-raad zijn onderzocht en aanbevolen om waar nodig (grensoverschrijdende) interoperabiliteit te verbeteren of tot stand te brengen.

De belangrijkste doelstellingen van deze fase zijn:

1. identificeren van relevante Interoperabel Europa-oplossingen die kunnen voorzien in de interoperabiliteitsbehoeften die in uw beoordeling zijn vastgesteld;
2. evalueren hoe deze oplossingen in uw dienst kunnen worden geïntegreerd om de interoperabiliteit te verbeteren;
3. overwegen van andere catalogi van herbruikbare oplossingen, zowel op EU- als op nationaal niveau, die geschikte benaderingen kunnen bieden.

Door prioriteit te geven aan het hergebruik van bestaande oplossingen, kan de ontwikkeling van interoperabele diensten worden versneld, dubbel werk worden verminderd en voor afstemming op gevestigde normen en praktijken in de hele EU worden gezorgd.

In de volgende punten zullen wij onderzoeken hoe deze oplossingen doeltreffend kunnen worden geïdentificeerd, geëvalueerd en mogelijk aangepast in het kader van uw specifieke eisen inzake dienstverlening en interoperabiliteit.

3.5.1 Relevante Interoperabel Europa-oplossingen zoeken en evalueren

Zoals hierboven aangestipt, kunnen **Interoperabel Europa-oplossingen** herbruikbare activa zijn met betrekking tot juridische, organisatorische, semantische of technische eisen om grensoverschrijdende interoperabiliteit mogelijk te maken. Voorbeelden hiervan zijn conceptuele kaders, richtsnoeren, referentiearchitectuur, technische specificaties, normen, diensten en toepassingen, alsook gedocumenteerde technische componenten zoals broncode. **Interoperabel Europa-oplossingen** zijn interoperabiliteitsoplossingen die door de Interoperabel Europa-raad zijn aanbevolen (verwacht in 2025).

3.5.2 Relevante interoperabiliteitsoplossingen zoeken

Het [Interoperabel Europa-portaal](#) (voorheen Joinup) zal uiteindelijk toegang bieden tot alle Interoperabel Europa-oplossingen, die dienovereenkomstig zullen worden gemarkeerd en vergezeld zullen gaan van de bijbehorende zoekfuncties. Het portaal zal het zoeken naar andere relevante oplossingen, waaronder opensourceoplossingen, verder vergemakkelijken. Er zijn echter al tal van oplossingen beschikbaar op het portaal.

Nationale portalen kunnen ook dienen als toegangspunten waar u naar herbruikbare oplossingen kunt zoeken die de interoperabiliteit verbeteren. Als u op de hoogte wilt blijven van oplossingen die in de toekomst relevant kunnen worden, kunt u overwegen zich aan te sluiten bij relevante gemeenschappen waar u ook meer informatie vindt en kunt deelnemen aan

discussies.

3.5.3 Relevante Interoperabel Europa-oplossingen evalueren en selecteren

Bij de evaluatie en selectie uit de vastgestelde oplossingen moet worden gedacht aan de concrete doelstellingen van de beoordeling die in de eerste fase zijn vastgesteld. In het algemeen wordt dit deel van de beoordeling uitgevoerd ter **vergroting van de mogelijkheden van interoperabiliteit** in de toekomst bij de uitvoering van de eisen.

Een gemeenschappelijk kenmerk van Interoperabel Europa-oplossingen en interoperabiliteitsoplossingen is dat beide kunnen worden hergebruikt. Het in een vroeg stadium van het proces identificeren van herbruikbare oplossingen kan helpen om eisen te ontwerpen of aan te passen op een manier die hergebruik van deze oplossingen mogelijk maakt en dus kostenbesparingen oplevert bij de uitvoering van de eisen.

Bij de beoordeling kunnen in deze stap echter uiteenlopende agenda's worden gevolgd, waaronder:

- **exploratie:** de zaken open genoeg houden voor hergebruik (bv. een Interoperabel Europa-oplossing);
- **informatie:** uitvoerende partijen via het beoordelingsverslag informeren over bestaande oplossingen die mogelijk bruikbaar zijn voor de uitvoering;
- **planning:** de noodzaak om een herbruikbaar instrument te ontwikkelen, documenteren.

De oplossingen die in een beoordelingsverslag zijn opgenomen, zijn niet automatisch bindend voor uitvoerende partijen. Zij kunnen uitvoerende partijen echter helpen hun uitvoeringsinspanningen op elkaar af te stemmen en met elkaar te verbinden, middelen te besparen en automatisch bij te dragen tot een grotere interoperabiliteit in de EU. Daartoe moet u niet alleen nagaan of en waar hergebruik mogelijk is, maar ook, afhankelijk van het geval, duidelijk maken welke oplossing(en) kan/kunnen of moet(en) worden hergebruikt en of er een nieuwe oplossing moet worden ontwikkeld. Indien mogelijk kunt u ook opnieuw contact opnemen met uw belanghebbenden om uw resultaten te controleren en feedback te krijgen over mogelijke oplossingen.

3.6 Verslaglegging

Na afronding van uw beoordeling van de effecten op de interoperabiliteit en het vinden van mogelijke oplossingen, moet u uw bevindingen en aanbevelingen in een beoordelingsverslag documenteren. Dit verslag is een belangrijk product van het interoperabiliteitsbeoordelingsproces. Op het Interoperabel Europa-portaal zal het mogelijk zijn uw verslag in te vullen op basis van de in de bijlage bij de verordening voorgeschreven informatie.

De specifieke kenmerken van het opstellen, evalueren en afronden van het verslag zijn belangrijk, maar vallen buiten het toepassingsgebied van dit hoofdstuk. Voor een gedetailleerde handleiding over de opzet en samenstelling van uw interoperabiliteitsbeoordelingsverslag (met inbegrip van specifieke eisen inzake inhoud en formaat) kunt u [hoofdstuk 4](#) van deze gids raadplegen; hierin vindt u instructies voor het opstellen van een duidelijk en informatief verslag waaraan gevolg kan worden gegeven en dat voldoet aan de eisen van de verordening Interoperabel Europa.

3.7 Follow-up

De voltooiing van de interoperabiliteitsbeoordeling en de opstelling van het verslag voldoen aan de verplichte eis om een interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren. Om zoveel mogelijk voordeel te halen uit de uitvoering van de beoordeling, moeten de conclusies en bevindingen echter worden opgevolgd door aanbevelingen te doen, informatie over bevindingen te verstrekken of concrete maatregelen te nemen.

De follow-upfase kan ook nieuwe uitdagingen of mogelijkheden aan het licht brengen die tijdens de eerste beoordeling niet naar voren zijn gekomen. Het is daarom belangrijk flexibel te blijven en bereid te zijn het actieplan aan te passen aan reële resultaten en nieuwe inzichten.

Aan de hand van de bevindingen van de beoordeling kunnen organisaties ervoor zorgen dat interoperabiliteitsbeoordelingen tot zinvolle verbeteringen in de levering van trans-Europese digitale overheidsdiensten leiden.

Samenvatting

In dit hoofdstuk is een uitgebreid proces beschreven voor de uitvoering van een interoperabiliteitsbeoordeling, met een gedetailleerde routekaart vanaf de eerste voorbereiding tot voortdurende verbetering. Het beschreven proces is een beste praktijk die geschikt is voor complexe projecten die een grondige evaluatie van de effecten voor de interoperabiliteit vereisen.

Opgemerkt moet worden dat dit gedetailleerde proces dient als een ideaal kader dat een volledig beeld geeft van wat een grootschalige interoperabiliteitsbeoordeling met zich mee kan brengen. Wij begrijpen echter dat niet alle projecten gepaard zullen gaan met of niet alle organisaties beschikken over de middelen voor een dergelijke uitgebreide beoordeling.

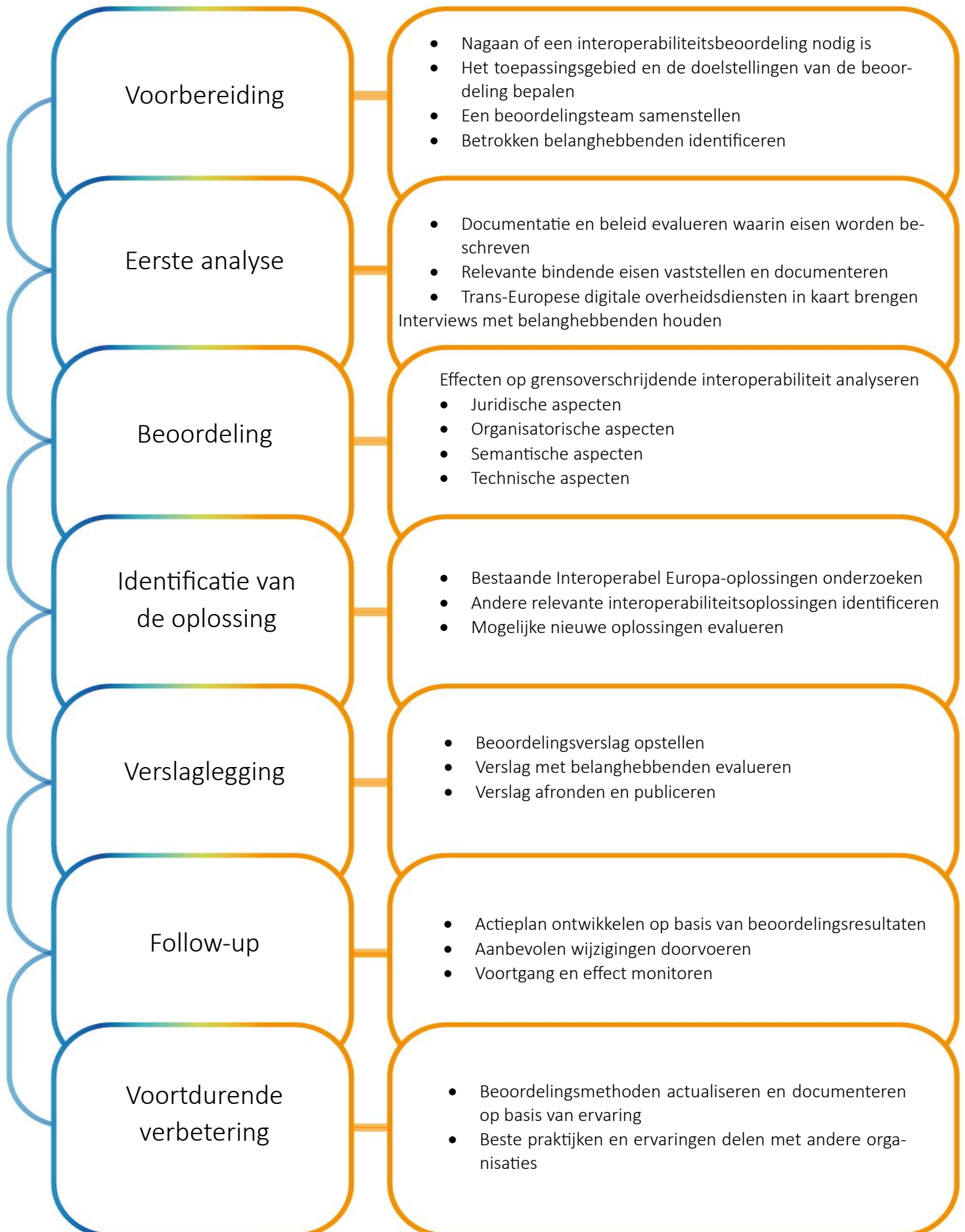
Zoals aan het begin van dit hoofdstuk werd benadrukt, moet het interoperabiliteitsbeoordelingsproces worden aangepast aan de specifieke behoeften, beperkingen en kenmerken van uw organisatie en project. Het toepassingsgebied en de diepgang van uw beoordeling moeten in verhouding staan tot de omvang en potentiële impact van het initiatief dat u evalueert.

Organisaties moeten zich vrij voelen om dit proces op te schalen en af te stemmen op hun specifieke omstandigheden. Dit kan betekenen dat bepaalde fasen meer de nadruk krijgen dan andere, dat stappen worden gecombineerd of dat de gedetailleerdheid van de analyse wordt aangepast op basis van de beschikbare middelen en de complexiteit van de beoordeelde dienst. De essentie is de

kernbeginselen van de beoordeling in acht te nemen en er tegelijkertijd voor te zorgen dat het proces beheersbaar blijft en binnen uw specifieke omstandigheden waardevolle inzichten oplevert.

In de volgende figuur wordt een nader toegelicht voorbeeld van een proces van beste praktijken samengevat.

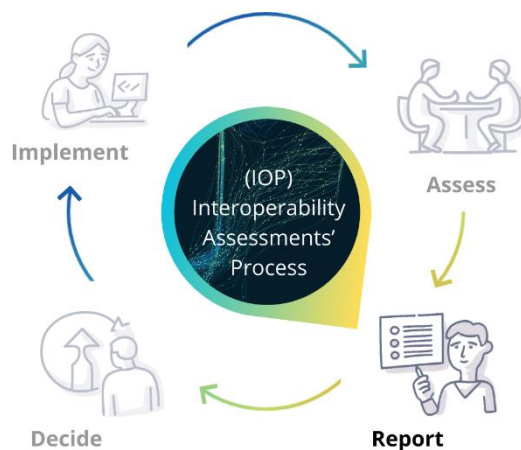
Uitgebreid voorbeeld van beste praktijken van een volledig proces

4 Hoe documenteert u een beoordeling in een uitgebreid verslag?

Dit hoofdstuk is bedoeld om ondersteuning te bieden bij het documenteren van de resultaten van een interoperabiliteitsbeoordeling in een uitgebreid verslag. Het verslag heeft een belangrijke functie in de beoordelingscyclus: het is een relevante basis voor besluitvorming en kan vervolgens de uitvoering ondersteunen door suggesties te doen om de grensoverschrijdende interoperabiliteit van trans-Europese digitale overheidsdiensten te verbeteren. Tot slot, maar niet in het minst, wordt informatie verstrekt over de monitoring van de verordening Interoperabel Europa, alsook mogelijk van andere gerelateerde monitoringregelingen voor digitale overheidsdiensten.

Eisen voor het beoordelingsverslag van de verordening Interoperabel Europa

Overheidsorganisaties kunnen zelf beslissen hoe zij het beoordelingsproces organiseren, maar de wetstekst van de verordening Interoperabel Europa bevat zeer duidelijke eisen voor het beoordelingsverslag¹⁵ dat:

1. ten minste op een officiële website moet worden gepubliceerd;
2. machineleesbaar moet zijn;
3. de resultaten van de beoordeling moet bevatten (met inbegrip van de in de bijlage bij de verordening Interoperabel Europa vermelde punten);
4. via elektronische weg moet worden gedeeld met de Interoperabel Europa-raad;
5. geen gevoelige informatie mag bevatten.

In de volgende punten worden deze eisen nader toegelicht.

4.1 Publicatie op een officiële website

Het beoordelingsverslag moet niet alleen besluitvormers en uitvoerende partijen informeren, maar ook iedereen die in de toekomst mogelijk gerelateerde beoordelingen moet uitvoeren. Het moet daarom openbaar worden gemaakt op ten minste één officiële website. Een officiële website is in dit geval een openbare website die onder de permanente verantwoordelijkheid van een overheidsorganisatie valt, maar niet de website hoeft te zijn van de organisatie die de beoordeling uitvoert. De **nationale bevoegde autoriteiten wijzen een dergelijke**

openbare locatie aan.

Er is geen wettelijke eis om hiervoor een nieuwe website op te zetten. Het verslag zal ook beschikbaar zijn op het Interoperabel Europa-portaal. Idealiter zouden er links naar het verslag moeten zijn op alle websites die worden bezocht door degenen die baat kunnen hebben bij het lezen van het

¹⁵ Zie artikel 3, lid 2, tweede zin, en overweging 22 van de verordening Interoperabel Europa.

beoordelingsverslag. Bijkomende publicatie kan ook in andere vormen plaatsvinden (bv. op papier of in specifieke tijdschriften).

4.2 Machineleesbaarheid

Machineleesbaar betekent dat de informatie **zodanig wordt verstrekt dat machines deze gemakkelijk kunnen verwerken en begrijpen**. Dit betekent dat het niet volstaat dat deze informatie open en digitaal toegankelijk is. Machineleesbare gegevens zijn in overeenstemming met specifieke structuren of formaten die geautomatiseerde systemen in staat stellen deze te interpreteren zonder menselijke tussenkomst.

De machineleesbaarheid voor beoordelingsverslagen kan worden gewaarborgd aan de hand van een passend **metagegevensschema**. Bovendien kunnen de vergelijkbaarheid en herbruikbaarheid van de gerapporteerde gegevens worden verbeterd door hergebruik van gestandaardiseerde manieren om de gegevens voor te stellen (bv. door deze af te stemmen op overeenkomstige semantische modellen die momenteel worden ontwikkeld). Het gebruik van de door de Commissie aangeboden instrumenten kan helpen zorgen voor machineleesbaarheid in de toekomst. Dergelijke instrumenten zullen bestaan uit een **online-instrument voor directe verstrekking** van het verslag op het Interoperabel Europa-portaal. **Een API en de bijbehorende documentatie** kunnen ook worden ontwikkeld voor de uitwisseling van machineleesbare gegevens door deze API op om het even welke server aan te sluiten.

Houd er rekening mee dat met de eis om het verslag in een machineleesbaar formaat te verstrekken, de verplichting niet vervalt om het verslag **toegankelijk te maken op een website in een door de mens leesbaar formaat** zodat mensen het direct begrijpen.

4.3 Minimuminhoud van het verslag

De minimumeisen voor de inhoud van het verslag is opgenomen in de bijlage bij de verordening Interoperabel Europa. Deze gids heeft alleen betrekking op minimuminhoud en heeft geen betrekking op andere elementen. De Commissie werkt ook aan een gegevensmodel voor beoordelingsverslagen, als een van de ondersteuningsinstrumenten voor interoperabiliteitsbeoordelingen, die op het Interoperabel Europa-portaal moeten worden gepubliceerd. De onderstaande tabel bevat enkele suggesties om u te helpen de informatie in een machineleesbaar formaat te verstrekken. Zoals reeds aangegeven wordt gelijktijdige publicatie in andere formaten hiermee niet uitgesloten.

Tabel 1: Informatie machineleesbaar maken

• Punt	• Bruikbare gegevensmodellen
• 1. Algemene informatie	
• Entiteit van de Unie die of openbaar lichaam dat het verslag en andere relevante informatie verstrekt	• Core Public Organisation Vocabulary
• Betrokken initiatief, project of maatregel	• Dit punt moet de gebruiker helpen de context van de interoperabiliteitsbeoordeling te begrijpen. Het kan bijvoorbeeld links bevatten naar andere

	<p>officiële websites waar een wetgevingsvoorstel of een aanbesteding zal worden gepubliceerd. De EU-instellingen kunnen bijvoorbeeld verwijzen naar de portalsite “Geef uw mening”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een relevante oplossing voor juridische middelen is Over ELI — EUR-Lex (europa.eu).
<ul style="list-style-type: none"> • 2. Vereisten 	
<ul style="list-style-type: none"> • Betrokken trans-Europese digitale overheidsdiensten 	<ul style="list-style-type: none"> • Core Public Service Vocabulary Application Profile
<ul style="list-style-type: none"> • Beoordeelde bindende eisen 	<ul style="list-style-type: none"> • Er bestaan verschillende praktijken voor het documenteren van eisen (bv. verhalen van gebruikers of praktijkvoorbeelden). Deze voegen waarde toe in verschillende contexten (zie ook hoofdstuk 3). • Een mogelijk uitgangspunt: Core Criterion and Core Evidence Vocabulary, Core Assessment Vocabulary.
<ul style="list-style-type: none"> • Betrokken publieke en particuliere belanghebbenden 	<ul style="list-style-type: none"> • In dit punt kan het volstaan om simpelweg de categorie belanghebbenden te vermelden en niet elke specifieke belanghebbende. De instrumenten die momenteel door de Commissie worden ontwikkeld, zullen een gestructureerde manier bieden om deze informatie te verzamelen. • Als semantische interoperabiliteitsoplossing zou gebruik kunnen worden gemaakt van gecontroleerde vocabulaires van publieke en private entiteiten (bv. kernvocabulaires voor zakelijke activiteiten) en een domeinontologie zoals NACE¹⁶ of COFOG¹⁷.

¹⁶ NACE (Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne) is een classificatiesysteem voor de Europese industriestandaard om bedrijfsclassificaties te coderen.

¹⁷ De classificatie van overheidsfuncties werd in 1999 in de huidige versie van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling ontwikkeld en door de statistische afdeling van de Verenigde Naties gepubliceerd als norm voor de classificatie van overheidsactiviteiten.

<ul style="list-style-type: none"> Vastgestelde effecten op grensoverschrijdende interoperabiliteit 	<ul style="list-style-type: none"> De door de Commissie verstrekte instrumenten zullen deze informatie per interoperabiliteitslaag vastleggen om de logica van het EIF te volgen. 									
<ul style="list-style-type: none"> Vastgestelde gevolgen voor juridische grensoverschrijdende interoperabiliteit 	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik het nationale interoperabiliteitskader of het EIF als basis en vink het meest geschikte kader aan, zo nodig met een toelichting (ten minste voor het door de mens leesbare formaat): <table border="1" data-bbox="831 595 1465 707"> <tr> <td>Gunstig</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Verwaarloosbaar</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Risicovol</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> </table>	Gunstig	☐		Verwaarloosbaar	☐		Risicovol	☐	
Gunstig	☐									
Verwaarloosbaar	☐									
Risicovol	☐									
<ul style="list-style-type: none"> Vastgestelde gevolgen voor organisatorische grensoverschrijdende interoperabiliteit 	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik het nationale interoperabiliteitskader of het EIF als basis en vink het meest geschikte kader aan, zo nodig met een toelichting (ten minste voor het door de mens leesbare formaat): <table border="1" data-bbox="831 918 1465 1030"> <tr> <td>Gunstig</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Verwaarloosbaar</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Risicovol</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> </table>	Gunstig	☐		Verwaarloosbaar	☐		Risicovol	☐	
Gunstig	☐									
Verwaarloosbaar	☐									
Risicovol	☐									
<ul style="list-style-type: none"> Vastgestelde gevolgen voor semantische grensoverschrijdende interoperabiliteit 	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik het nationale interoperabiliteitskader of het EIF als basis en vink het meest geschikte kader aan, zo nodig met een toelichting (ten minste voor het door de mens leesbare formaat): <table border="1" data-bbox="831 1238 1465 1350"> <tr> <td>Gunstig</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Verwaarloosbaar</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Risicovol</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> </table>	Gunstig	☐		Verwaarloosbaar	☐		Risicovol	☐	
Gunstig	☐									
Verwaarloosbaar	☐									
Risicovol	☐									
<ul style="list-style-type: none"> Vastgestelde gevolgen voor technische grensoverschrijdende interoperabiliteit 	<ul style="list-style-type: none"> Gebruik het nationale interoperabiliteitskader of het EIF als basis en vink het meest geschikte kader aan, zo nodig met een toelichting (ten minste voor het door de mens leesbare formaat): <table border="1" data-bbox="831 1561 1465 1673"> <tr> <td>Gunstig</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Verwaarloosbaar</td> <td>☐</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Risicovol</td> <td>☒</td> <td></td> </tr> </table>	Gunstig	☐		Verwaarloosbaar	☐		Risicovol	☒	
Gunstig	☐									
Verwaarloosbaar	☐									
Risicovol	☒									
<p>3. Resultaten</p>										
<ul style="list-style-type: none"> Interoperabel Europa-oplossingen die voor gebruik zijn vastgesteld 	<ul style="list-style-type: none"> Deze zijn nog niet beschikbaar, maar zullen worden aangeboden met unieke identificatiecodes en links naar de desbetreffende pagina's op het Interoperabel Europa-portaal. Het verslag moet een lijst bevatten van Interoperabel Europa-oplossingen die bij de 									

	<p>uitvoering van de eisen als relevant zijn aangemerkt. Als er geen oplossing als relevant wordt beoordeeld, moet dit ook worden genoteerd.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Andere relevante interoperabiliteitsoplossingen, indien van toepassing (met inbegrip van machine-to-machine interfaces) 	<ul style="list-style-type: none"> • Het verslag moet een lijst bevatten van andere interoperabiliteitsoplossingen dan de vastgestelde Interoperabel Europa-oplossingen. • Het verslag moet idealiter links naar de respectieve oplossingen op het Interoperabel Europa-portaal, op nationale of andere relevante portalen bevatten.
<ul style="list-style-type: none"> • Resterende belemmeringen voor grensoverschrijdende interoperabiliteit 	<ul style="list-style-type: none"> • Het verslag moet een lijst bevatten van de resterende geconstateerde belemmeringen voor grensoverschrijdende interoperabiliteit in verband met de beoordeelde bindende eisen. Gestructureerde informatie kan worden gecombineerd met een korte toelichting op de redenen waarom de belemmeringen niet kunnen worden aangepakt en wat nodig is om deze te verhelpen.

4.4 Deling met de Interoperabel Europa-raad

De gegevens in verslagen zijn niet alleen relevant voor het besluit dat wordt voorbereid en voor de uitvoerders van dergelijke besluiten, maar vormen ook zeer interessante sturingsgegevens voor de Interoperabel Europa-raad. Als de verslagen hoogwaardige gegevens bevatten, kan dit worden gebruikt om op gegevens gebaseerde besluiten te nemen over de komende prioriteiten (bv. via de Interoperabel Europa-agenda).

Daarom schrijft de verordening Interoperabel Europa voor dat de verslagen elektronisch aan de raad worden toegezonden. Verslagen die via het online-instrument voor beoordelingsverslagen op het [Interoperabel Europa-portaal](#) worden gedeeld, worden geacht aan de raad te zijn toegezonden. De gedeelde gegevens zouden als input dienen voor monitoring en beschikbaar worden gesteld voor andere belanghebbenden via het Interoperabel Europa-portaal. In de toekomst zouden de gegevens kunnen worden verbeterd door middel van API-gestuurde gegevens om geactualiseerde beoordelingsstatistieken te verstrekken (zoals blijkt uit dit voorbeeld uit [Frankrijk](#)).

De elektronisch met de raad gedeelde versie mag geen gevoelige informatie bevatten.

4.5 Bescherming van gevoelige informatie

Alvorens het verslag te publiceren, moeten overheidsorganisaties ervoor zorgen dat de publicatie geen afbreuk doet aan beschermde persoonsgegevens, intellectuele-eigendomsrechten of bedrijfsgeheimen, de openbare orde of veiligheid. Indien bindende eisen betrekking hebben op kritieke systemen van de lidstaten, moet de inhoud van het verslag zodanig voldoende hoogwaardig zijn dat het

geen informatie bevat die de veiligheid van dergelijke systemen in gevaar kan brengen (zo kan de beschrijving van de eisen relatief hoogwaardig zijn, maar zodanig worden opgesteld dat de veiligheid niet in het gedrang komt). Een andere optie is gevoelige informatie simpelweg weg te laten. Indien het louter bestaan van een eis al gevoelige informatie vormt, hoeft het verslag niet in zijn geheel te worden gepubliceerd en kan het in plaats daarvan worden gepubliceerd in een bewerkte vorm, samen met uitleg over de rechtsgrondslag voor de uitsluiting (bv. de reden waarom het als gevoelig wordt beschouwd). Het verslag moet niettemin worden opgesteld en veilig met de betrokken partijen worden gedeeld.

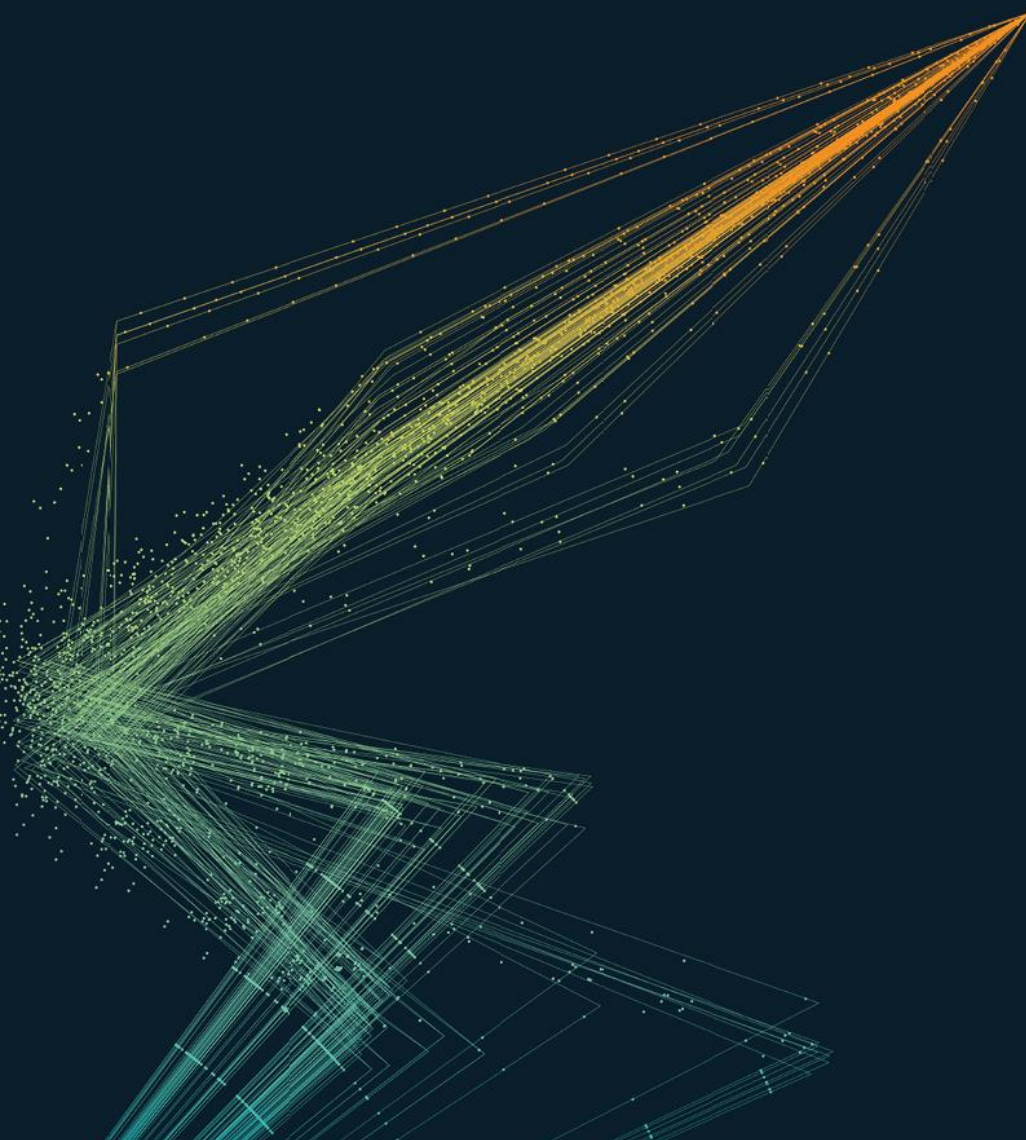
Samenvatting

Het verslag moet een samenvatting bevatten van de bindende eisen die zijn beoordeeld, de vastgestelde trans-Europese digitale overheidsdiensten, de vastgestelde gevolgen voor grensoverschrijdende interoperabiliteit en de aanbevolen Interoperabel Europa-oplossingen of andere interoperabiliteitsoplossingen. Ook moet worden gewezen op eventuele resterende belemmeringen voor interoperabiliteit die tijdens de beoordeling aan het licht zijn gekomen.

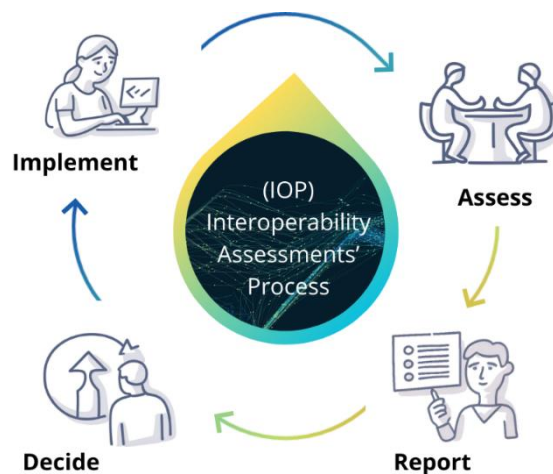
De Commissie moet technische instrumenten ter ondersteuning van de interoperabiliteitsbeoordeling ter beschikking stellen, waaronder een online-instrument om het verslag gemakkelijker op te stellen en op het Interoperabel Europa-portaal bekend te maken. Het is de bedoeling dat alle instrumenten gebaseerd zijn op een opendatamodel dat is afgeleid van de gemeenschappelijke checklist voor interoperabiliteitsbeoordelingsverslagen (die is opgenomen in de bijlage bij de verordening).

Het gebruik van de instrumenten is niet verplicht, maar wordt ten zeerste aanbevolen omdat zij ook zullen worden geïntegreerd in de bredere context van het Interoperabel Europa-portaal, waar de verslagen worden gepubliceerd; hierdoor worden zij toegankelijk voor meer belanghebbenden zoals overheidsorganisaties en worden zo wederzijds leren en hergebruik van gegevens, concepten en oplossingen bevorderd.

5 Hoe zorgt u voor degelijke governance van het interoperabiliteitsbeoordelingsproces in uw organisatie?

In het volgende hoofdstuk wordt advies gegeven over governance voor verschillende aspecten van het voor het eerst opstellen, uitvoeren en beheren van interoperabiliteitsbeoordelingen bij een EU-entiteit of een openbaar lichaam. Gezien de diversiteit van structuren en processen bij overheidsorganisaties en de verscheidenheid aan onderwerpen die in een interoperabiliteitsbeoordeling aan bod kunnen komen (juridische, technische, semantische en organisatorische kwesties), kan dit hoofdstuk geen uniforme oplossing bieden, maar worden algemene punten belicht. Deze zijn niet bindend, omdat het aan de bevoegde autoriteiten van de EU en de lidstaten is om de governance-regeling rond de beoordelingsprocessen vast te stellen of te helpen vaststellen, en om eventueel gewenste aanvullende richtsnoeren te verstrekken. Dit hoofdstuk zal dieper ingaan op:

1. het bewerkstelligen van degelijke governance voor beoordelingen;
2. het rekening houden met de specifieke context;
3. het waarborgen van de duurzaamheid van het proces en wederzijds leren;
4. (zachte) factoren voor interoperabiliteitsbeoordelingen.

5.1 Bewerkstelling van degelijke governance

In de verordening Interoperabel Europa wordt de uitvoering van interoperabiliteitsbeoordelingen overgelaten aan de bestuurlijk discretionaire bevoegdheid van de betrokken overheidsorganisaties. Dit betekent dat entiteiten die interoperabiliteitsbeoordelingen uitvoeren, kunnen beslissen over het beste proces en de specifieke kenmerken ervan, op voorwaarde dat zij voldoen aan de gemeenschappelijke eisen van artikel 3 van de verordening Interoperabel Europa.

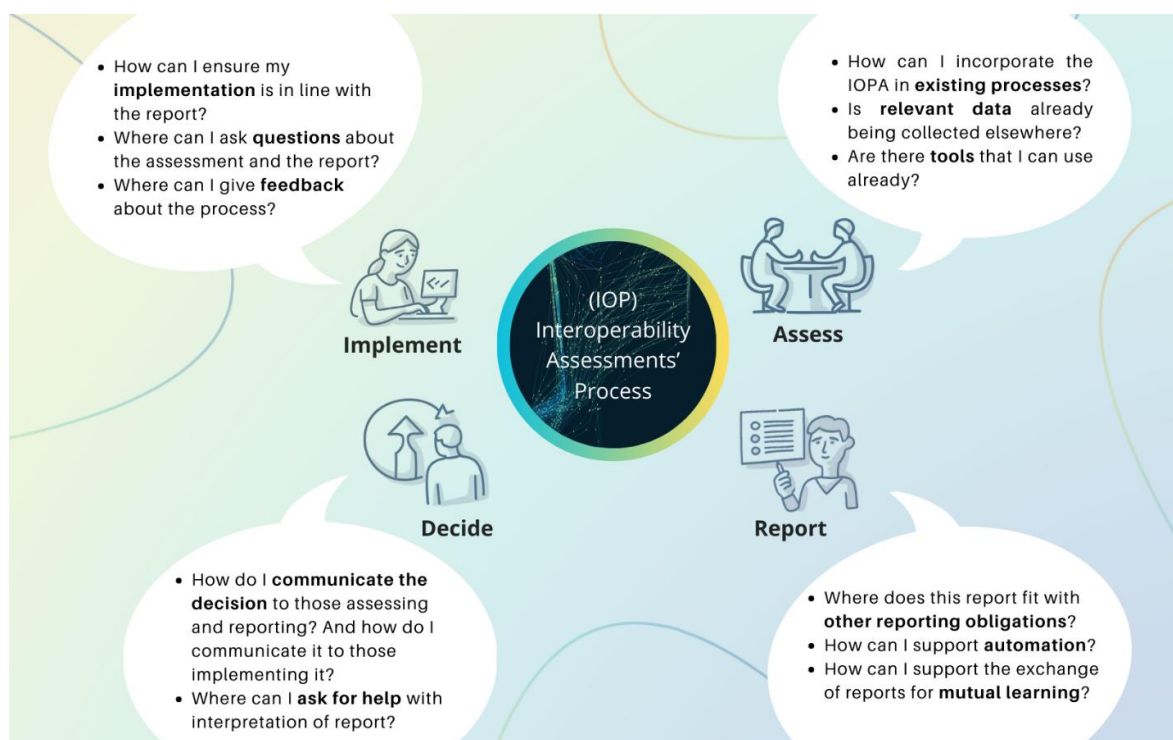
Wat betreft de governance van interoperabiliteitsbeoordelingen in het algemeen, is het van cruciaal belang om de interoperabiliteitsbeoordeling niet als een op zichzelf staande oefening te beschouwen. Deze moet veeleer als onderdeel van een groter ecosysteem binnen de algemene werking van een overheidsorganisatie (met inbegrip van beleidsvormingsprocessen, evaluatieprocessen en de levenscyclus van digitale overheidsdiensten) worden gezien en worden gekoppeld aan de governance van deze processen en de IT-levenscyclus.

Dit maakt deel uit van de beleidsmentaliteit die klaar is voor digitalisering¹⁸ — het proces waarbij beleidsmaatregelen en wetgeving die klaar zijn voor digitalisering, worden geformuleerd door vanaf het begin van de beleidscyclus rekening te houden met digitale aspecten en ervoor te zorgen dat zij klaar zijn voor het digitale tijdperk en toekomstbestendig en interoperabel zijn. In de in deze richtsnoeren genoemde gevallen kan de culturele kloof tussen de juridische en de digitale wereld bijvoorbeeld tot onverwachte uitvoeringskosten leiden, aangezien de effecten van bindende eisen niet vroeg genoeg

¹⁸Meer informatie is hier te vinden: [Digital-ready Policymaking | Interoperable Europe Portal](#) (digitale beleidsvorming | Interoperabel Europa-portaal), alsook in de praktische voorbeelden van hoofdstuk 3: praktijken bij de Commissie [Tool #28 in the European Commission Better Regulation Toolbox](#) (instrument #28 van de Commissie in de toolbox voor betere regelgeving van de Europese Commissie); in Denemarken [Digital-ready legislation \(digst.dk\)](#) (wetgeving die klaar is voor digitalisering) en in Duitsland [Digitalcheck: Refining the beta version step by step | DigitalService \(bund.de\)](#) (digitale controle: stap voor stap verfijnen van de bètaversie).

werden beoordeeld. De benadering van digitale beleidsvorming beoogt deze kloof te verkleinen door digitale technologieën en gegevens optimaal te gebruiken voor een vlotte uitvoering van nieuwe eisen volgens het beoogde effect ervan.

Het uitgangspunt moet daarom zijn dat de interoperabiliteitsbeoordeling in alle bestaande processen wordt geïntegreerd. Hierbij kan het gaan om raadpleging van belanghebbenden, digitale controles of reeds bestaande beoordelingsprocessen. Hoe eerder de beoordeling wordt uitgevoerd, hoe gemakkelijker het zal zijn om mogelijke problemen op het gebied van grensoverschrijdende interoperabiliteit aan te pakken en zo de kwaliteit van de betrokken diensten te verbeteren. Daarom moet bij de vaststelling van het proces ervoor worden gezorgd de beoordeling zo vroeg mogelijk uit te voeren.

Voorbeelden van vragen voor actoren in verschillende fasen van het interoperabiliteitsbeoordelingsproces om degelijke governance van interoperabiliteitsbeoordelingen vast te stellen

Voortdurende governance van afzonderlijke beoordelingen kan ook nodig zijn. Een efficiënte afstemming van de inspanningen van het personeel op governanceprocessen (waarbij verschillende organisatieniveaus betrokken zijn) kan het vereiste werk aanzienlijk verminderen. Daartoe kunnen de lidstaten zelf beslissen hoe zij interne middelen toewijzen en de samenwerking vormgeven¹⁹.

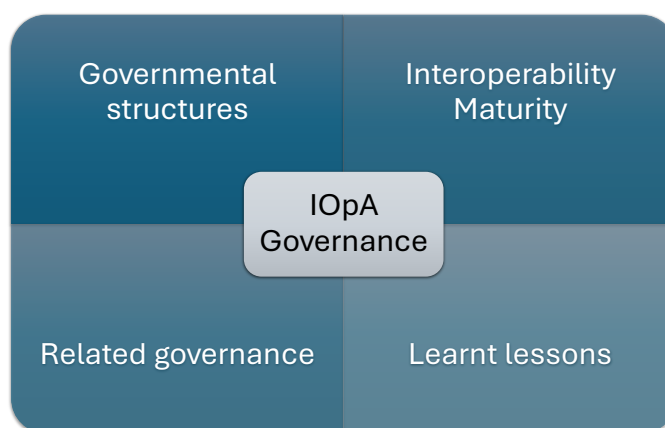
Overeenkomstig artikel 17 van de verordening Interoperabel Europa moet het enkele contactpunt van elke lidstaat openbare lichamen in de lidstaat ondersteunen bij het opzetten of aanpassen van de processen waarmee zij interoperabiliteitsbeoordelingen uitvoeren. De interoperabiliteitscoördinatoren bij de entiteiten van de Unie hebben een soortgelijke taak (artikel 18 van de verordening Interoperabel

¹⁹ “Om die beoordeling doeltreffend en efficiënt te doen verlopen, kan een lidstaat beslissen over de interne middelen en de samenwerking tussen zijn openbare lichamen die nodig zijn om de uitvoering van die interoperabiliteitsbeoordelingen te ondersteunen.” (overweging 16 van de verordening Interoperabel Europa).

Europa)²⁰. Als u twijfelt over de integratie van het beoordelingsproces of over governance in het algemeen, neem dan contact op met uw enkele contactpunt om na te gaan of het informatie heeft over de wijze waarop andere overheidsorganisaties ervoor hebben gekozen het proces op te zetten. De Commissie is ook van plan goede praktijken, opleidingsmateriaal en andere mogelijkheden voor de uitwisseling van informatie op het Interoperabel Europa-portaal te verzamelen.

5.2 Contextuele afhankelijkheid

De toekomstige opzet van het beoordelingsproces hangt sterk af van de context waarin het moet worden geïntegreerd. Er zijn echter enkele algemene punten om in gedachten te houden.

5.2.1 Overheidsstructuren

Elke overheidsorganisatie zal de interoperabiliteitsbeoordeling in verschillende overheidsstructuren moeten integreren — sommige zijn meer gecentraliseerd, andere meer gedecentraliseerd. Met name in lidstaten met een federale staatsstructuur kunnen er verschillende bevoegde autoriteiten zijn die met hun enkele contactpunt moeten samenwerken om ervoor te zorgen dat informatie consequent kan worden doorgegeven. Daarom is het belangrijk om bij de vaststelling van de processen in een overheidsorganisatie inzicht te krijgen in de specifieke overheidsstructuur en de richtsnoeren van de respectieve enkele contactpunten of interoperabiliteitscoördinatoren te volgen.

5.2.2 Interoperabele rijpheid

De interoperabele rijpheid van een organisatie is ook van invloed op het interoperabiliteitsbeoordelingsproces. Organisaties met hogere niveaus van interoperabele rijpheid hebben vanwege bestaande strategieën en instrumenten misschien minder middelen nodig voor deze beoordelingen. Het kan daarbij gaan om de uitvoering van nationale interoperabiliteitskaders, IT-strategieën, referentiearchitectuur, kernvocabulary's of gebruikelijke raadplegingsprocessen. Ga, als er al interoperabiliteitsbeoordelingsprocessen bestaan (bv. u maakt gebruik van instrumenten om de interoperabele rijpheid van bestaande digitale overheidsdiensten te beoordelen), na hoe deze processen en/of de resultaten ervan in het interoperabiliteitsbeoordelingsproces kunnen worden

²⁰ “Dit één enkel contactpunt heeft de volgende taken: [...] openbare lichamen in de lidstaat ondersteunen bij het opzetten of aanpassen van de processen waarmee zij de in artikel 3 en in de bijlage bedoelde interoperabiliteitsbeoordelingen uitvoeren” (artikel 17 van de verordening Interoperabel Europa) en “De interoperabiliteitscoördinator verleent binnen die entiteit van de Unie ondersteuning bij het opzetten of aanpassen van interne processen om de interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren.” (artikel 18 van de verordening Interoperabel Europa).

geïntegreerd. Als dit niet het geval is, kunt u nagaan of u de uitvoering van interoperabiliteitsbeoordelingen kunt combineren met maatregelen die de algehele interoperabele rijpheid van uw organisatie zouden versterken.

5.2.3 Lessen uit eerdere gevallen

U kunt bepaalde processen binnen uw organisatie vaststellen die al in hoge mate interoperabel zijn. Ongeacht of de interoperabiliteit al dan niet van toepassing is op het grensoverschrijdende niveau, moet u ervoor zorgen dat uit deze gevallen lering wordt getrokken, omdat dezelfde mechanismen van toepassing kunnen zijn op andere praktijkvoorbeelden. Het is niet van belang of een specifiek geval niet precies overeenstemt met uw praktijkvoorbeeld; u kunt bepaalde onderdelen van het proces nog aanpassen of deze gevallen onderzoeken om een beter inzicht te krijgen in de interoperabiliteit en de daarmee verband houdende processen. Gerelateerde beoordelingen kunnen ook worden gevonden op het gebied van IT-beveiliging of gegevensbescherming en als nuttige voorbeelden dienen.

5.2.4 Bestaande gerelateerde governance

Op grond van artikel 17, lid 4, van de verordening Interoperabel Europa moeten de lidstaten de nodige samenwerkingsstructuren opzetten tussen alle nationale autoriteiten die betrokken zijn bij de uitvoering van de verordening. Deze kunnen gebaseerd zijn op bestaande mandaten en processen. Er kunnen al processen voorhanden zijn om bepaalde besluiten te nemen die juridisch, contractueel of technisch bindend zijn voor overheidsorganisaties, en deze processen kunnen onderworpen zijn aan bestaande governancestructuren en-procedures, zoals effectbeoordelingen. Probeer de plaats van de interoperabiliteitsbeoordeling in deze processen vast te stellen, bv. door andere relevante beoordelingen te identificeren om het meest relevante startpunt voor interoperabiliteitsbeoordelingen te vinden en verwante beoordelingen te identificeren. Lering trekken uit soortgelijke beoordelingen zou u ook helpen bij het bepalen of het in uw geval nodig is een interoperabiliteitsbeoordeling uit te voeren of dat met een verwante of voorafgaande beoordeling aan de verplichting is voldaan.

5.3 Duurzaamheid, voortdurende verbetering en wederzijds leren

Net als elk organisatorisch proces moeten het proces voor de beoordeling van de interoperabiliteit en de governance ervan duurzaam zijn en mettertijd worden verbeterd. Methoden zoals de OODA-loop (Observe-Orient-Decide-Act) of de PDSA-cyclus (Plan-Do-Study-Adjust) kunnen hierbij helpen.

Naarmate u ervaring opdoet met interoperabiliteitsbeoordelingen, is het zinvol de geleerde lessen voor het hele proces en de afzonderlijke stappen door te nemen en te documenteren. Wat heeft goed uitgepakt? Met welke uitdagingen heeft u te maken gekregen? Hoe kunnen de beoordelingsmethoden worden verfijnd? Op grond hiervan kunt u uw beoordelingsbenadering aanpassen, zodat toekomstige evaluaties baat kunnen hebben bij ervaringen uit het verleden. U zou bijvoorbeeld een document “geleerde lessen” kunnen opstellen of uw interne beoordelingsrichtsnoeren kunnen bijwerken om deze inzichten weer te geven.

Hiertoe moet u ook rekening houden met de uitvoering van de bindende eis. Zelfs als u uw leidend plan voor uitvoering zeer zorgvuldig ontwikkelt, is het mogelijk dat u aspecten over het hoofd ziet die in de praktijk de uitvoering en het algemene proces in het gedrang kunnen brengen. Stel feedbackloopmechanismen in om deze informatie mee te delen aan de personen die de beoordelingen daadwerkelijk uitvoeren. Een welkom neveneffect hiervan is dat u zo de betrokkenheid bij de hele beoordeling naar alle actoren in de procesketen verbreedt. Dit kan de motivatie verhogen en de kwaliteit van de resultaten van de beoordeling verbeteren. Feedbackloops vormen ook de basis voor

een voortdurende verbetering van het proces en moeten daarom verder gaan dan afzonderlijke interoperabiliteitsbeoordelingen.

Geavanceerdere organisaties kunnen ook gebruikmaken van methoden zoals de OODA-loop of de PDSA-cyclus. De governance van de interoperabiliteitsbeoordeling kan bijvoorbeeld een mechanisme omvatten om toe te zien op de uitvoering van het vastgestelde interoperabiliteitsbeoordelingsproces in elke afzonderlijke fase, het onderlinge verband tussen deze verschillende fasen en één observatie van het algemene proces (met inbegrip van de governance ervan). Deze methoden moeten voortdurend worden onderzocht om de doeltreffendheid en efficiëntie van het interoperabiliteitsbeoordelingsproces te verbeteren.

Het is ook belangrijk om beste praktijken en geleerde lessen met andere organisaties te delen. Interoperabiliteit is een collectief streven en de uitwisseling van kennis kan leiden tot snellere verbeteringen in de hele publieke sector van de EU. Overweeg bij te dragen aan de Interoperabel Europa-gemeenschap²¹ of intercollegiale uitwisselingen met andere overheidsdiensten aan te gaan. De enkele contactpunten en interoperabiliteitscoördinatoren op nationaal en EU-niveau kunnen een faciliterende rol spelen (met name in grotere overheidsstructuren die verschillende bevoegde autoriteiten omvatten).

5.4 (Zachte) factoren

Sommige meer algemene maatregelen kunnen ook een verschil maken bij de uitvoering van interoperabiliteitsbeoordelingen.

5.4.1 Organisatiecultuur

Bij het werken aan interoperabiliteit is ook het culturele aspect van organisaties van cruciaal belang. Bij interoperabiliteit gaat het erom samen te werken en niet alleen technische compartimentering, maar ook organisatorische compartimentering te doorbreken. Er is een specifieke mentaliteit nodig om de waarde van interoperabiliteit te onderkennen. In die zin zijn interoperabiliteitsbeoordelingen meer dan technische processen, omdat zij van cruciaal belang kunnen zijn voor het bevorderen van organisatorische veranderingen. Door deze beoordelingen krijgen organisaties meer inzicht in de wisselwerking tussen verschillende systemen en kunnen zij beter geïnformeerde beslissingen nemen, niet alleen over IT-ontwikkelingen, maar ook over beleidsontwikkelingen in het algemeen. Bij het uitvoeren van een interoperabiliteitsbeoordeling moet u daarom ook rekening houden met de mentaliteit van uw organisatie — en met de mate waarin haar leden op de hoogte zijn van en openstaan voor interoperabiliteitsoverwegingen.

5.4.2 Vaardigheden voor interoperabiliteitsbeoordelingen

Het uitvoeren van interoperabiliteitsbeoordelingen vereist specifieke vaardigheden waarover de teams die de specifieke beoordeling zullen uitvoeren, moeten beschikken. In het algemeen raden wij multidisciplinaire teams aan, omdat bij beoordelingen problemen kunnen rijzen op verschillende

²¹ Op het Interoperabel Europa-portaal zal steeds meer informatie over de gemeenschap worden verstrekt.

gebieden, variërend van beleidskwesties tot IT- of juridische kwesties²². Een multidisciplinair team bestaat uit personen met uiteenlopende deskundigheid die gezamenlijk aan de taken in kwestie werken. Het kan gaan om deskundigen op het specifieke gebied (bv. gezondheid, belastingen of onderwijs), opstellers van wetgeving, dienstenontwerpers, specialisten op het gebied van bedrijfsregels enz. Als uitgangspunt om te bepalen welke profielen u nodig heeft, kunt u kijken naar de verschillende dimensies van interoperabiliteit (juridisch, organisatorisch, semantisch en technisch).

Het kan voor kleinere overheidsorganisaties lastig zijn geschikte deskundigen te vinden. Daarom is het belangrijk flexibele steunmaatregelen te plannen, die kunnen gaan tot het delegeren van de uitvoering van interoperabiliteitsbeoordelingen. Delegering houdt echter geen overdracht van wettelijke verantwoordelijkheid in.

5.4.3 Mogelijkheden voor hergebruik en automatisering verkennen

Zorg er ook voor dat alleen relevante gegevens voor de interoperabiliteitsbeoordeling worden verzameld om de inspanningen en middelen op het gebied van gegevensverwerking tot een minimum te beperken. Zorg ervoor dat de verzamelde gegevens zoveel mogelijk kunnen worden hergebruikt voor gerelateerde beoordelingen en processen.

Hergebruik zoveel mogelijk de door de Commissie ter beschikking gestelde instrumenten voor de automatisering van deze taken. Vul deze waar nodig aan om de automatisering ervan te maximaliseren.

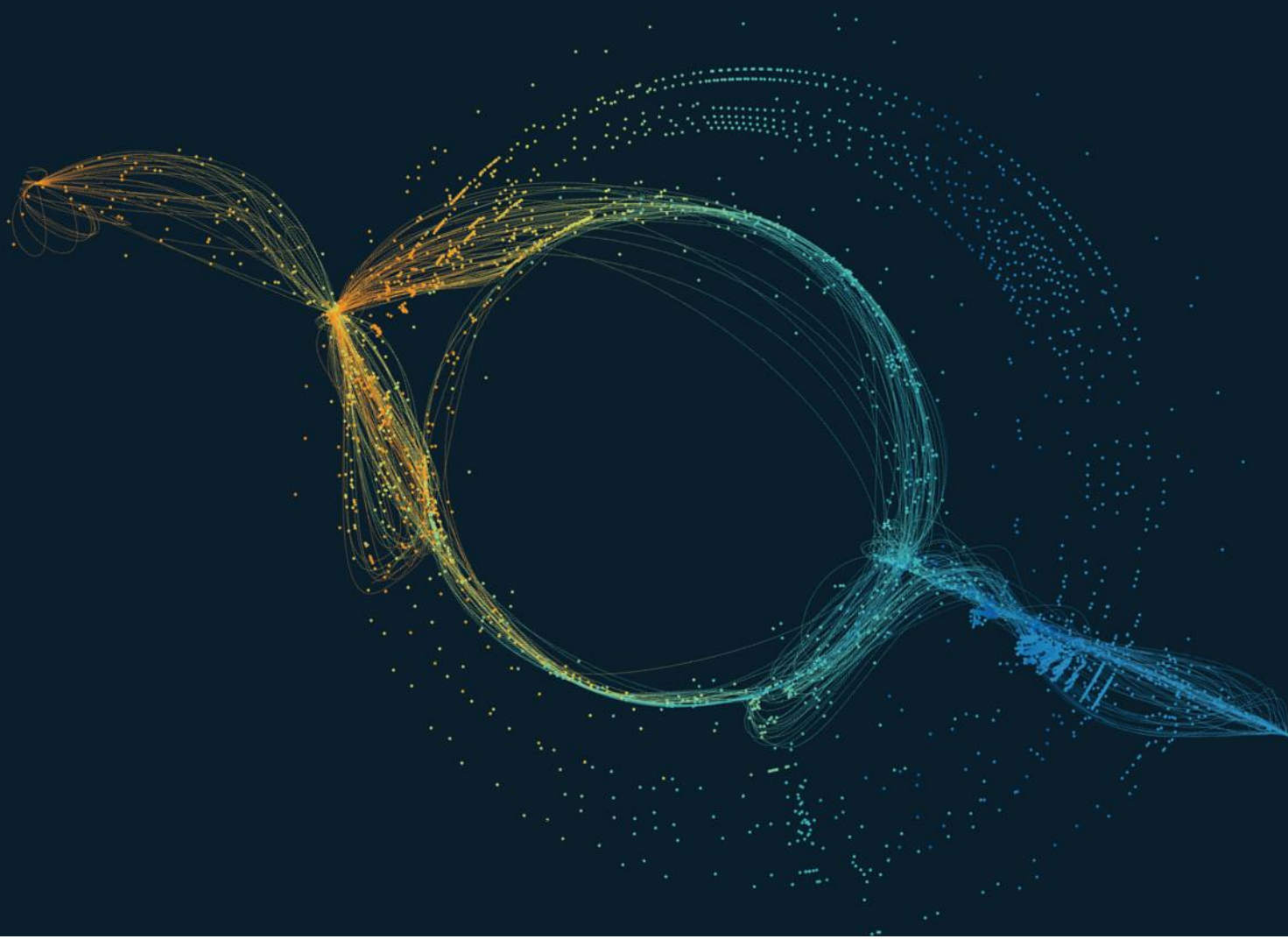
Samenvatting

Om de volledige waarde van interoperabiliteitsbeoordelingen te benutten, is het noodzakelijk een degelijke governanceregeling voor het hele proces vast te stellen. Hierbij moet worden voortgebouwd op de integratie van beoordelingen in bestaande processen (ongeacht of deze beproefde en voor de hand liggende processen zijn of enige verkenning vereisen). Het enkele contactpunt in een lidstaat of de interoperabiliteitscoördinator bij een EU-entiteit kan de uitwisseling van kennis met andere overheidsorganisaties die ook processen opzetten, vergemakkelijken.

Het is belangrijk rekening te houden met de context waarin deze beoordelingen plaatsvinden, omdat de overheidsstructuur, bestaande governanceprocessen die verband houden met de beoordelingen of bestaande praktijkvoorbeelden waardevolle inzichten en mogelijkheden voor hergebruik kunnen bieden. Het is ook raadzaam rekening te houden met de organisatiecultuur waarin de beoordeling zal worden uitgevoerd en met de bestaande vaardigheden.

²² Zie ter inspiratie [Issue paper on multidisciplinary teams](#) (discussienota over multidisciplinaire teams).

6 Verdere middelen en verdere ontwikkeling van deze richtsnoeren

Deze richtsnoeren worden geacht een eerste uitgangspunt te zijn voor interoperabiliteitsbeoordelingen. Er zijn al wat extra middelen beschikbaar. Andere zijn in ontwikkeling of zullen de komende maanden worden ontwikkeld. Dit hoofdstuk geeft een kort overzicht van de beschikbare en toekomstige middelen en eindigt met een korte beschrijving van de toekomstige ontwikkeling van de richtsnoeren.

6.1 Bestaande middelen

[Interoperabel Europa-portaal](#)

Het Interoperabel Europa-portaal is het centrale punt voor kennisuitwisseling, zowel voor de verordening Interoperabel Europa in het algemeen als voor specifieke onderwerpen (bv. interoperabiliteitsbeoordelingen en zelfs afzonderlijke interoperabiliteitsoplossingen).

EIF

Het [Europees interoperabiliteitskader](#) is de leidraad voor de interoperabiliteit van overheidsdiensten in de EU. Een fundamenteel kenmerk van het EIF is dat interoperabiliteit niet alleen wordt gedefinieerd als een technische kwestie, maar ook als een kwestie die bestaat uit vier dimensies (juridisch, organisatorisch, semantisch en technisch). Het bevat 47 aanbevelingen rond 12 beginselen en de verdere ontwikkeling ervan zal door de Interoperabel Europa-raad worden aangestuurd.

Een kort overzicht valt hier te bekijken: [Nieuw Europees interoperabiliteitskader \(youtube.com\)](#)

EIF-toolbox

De [EIF-toolbox](#) is ontworpen als leidraad voor nationale overheidsdiensten en bedoeld om hen uit te rusten met de instrumenten die zij nodig hebben om hun nationale interoperabiliteitskader af te stemmen op het EIF teneinde de interoperabiliteit op nationaal en EU-niveau te bevorderen. U kunt ook [oplossingen](#) vinden die op basis van beginselen zijn gegroepeerd.

[Better Regulation Guidelines \(richtsnoeren voor betere regelgeving\) en Better Regulation Toolbox \(toolbox voor betere regelgeving\)](#)

De richtsnoeren voor betere regelgeving bevatten de beginselen die de Commissie volgt bij de voorbereiding van nieuwe initiatieven en voorstellen en bij het beheer en de evaluatie van bestaande wetgeving. De richtsnoeren zijn van toepassing op elke fase van de wetgevingscyclus. Zij gaan vergezeld van de toolbox voor betere regelgeving, waarin de richtsnoeren in de praktijk worden gebracht en richtsnoeren, tips en beste praktijken worden gepresenteerd.

[Interoperabel Europa-academie](#)

De Interoperabel Europa-academie is een educatief initiatief dat door de Commissie wordt gepromoot. De belangrijkste doelstelling ervan is het stimuleren van geavanceerde digitale vaardigheden van overheidsdiensten op het gebied van interoperabiliteit. Hiertoe worden open onlinecursussen voor een groot publiek (MOOC's) met eigen studietempo (waaronder cursussen over interoperabiliteit in het algemeen, het EIF en de Europese interoperabiliteitsreferentiearchitectuur) aangeboden.

6.2 Toekomstige instrumenten

Door de Commissie ter beschikking gestelde online-instrumenten, voor vrijwillig gebruik, kunnen helpen bij het uitvoeren van de interoperabiliteitsbeoordeling en bij het opstellen en publiceren van het bijbehorende verslag. Het wordt ten zeerste aanbevolen gebruik te maken van de instrumenten van de Commissie, omdat deze ook zullen worden geïntegreerd in de bredere context van het Interoperabel Europa-portaal, waar de verslagen worden gepubliceerd; hierdoor worden zij toegankelijk voor meer belanghebbenden zoals overheidsorganisaties en worden zo wederzijds leren en hergebruik van gegevens, concepten en oplossingen bevorderd. Mocht u willen bijdragen tot de ontwikkeling van deze instrumenten door uw ervaringen en ideeën te delen, kunt u deelnemen aan de workshops die op het Interoperabel Europa-portaal worden gepromoot (bv. [gebruikersgroepen van het Interoperabel Europa-portaal](#)).

6.3 Toekomstige ontwikkeling van richtsnoeren

Deze huidige uitgave van de richtsnoeren is bedoeld om u niet alleen te helpen bij het uitvoeren van de beoordelingen zelf, maar ook bij het opzetten van de beoordelingsprocessen en het opnemen ervan in uw bestaande processen. De beoordelingen zijn nog niet verplicht geworden, dus wij kunnen niet met zekerheid zeggen hoe deze processen in uw specifieke geval eruit zullen zien. De richtsnoeren zullen daarom verder evolueren en worden afgestemd op de nieuwe omstandigheden zodra de beoordelingen verplicht zijn geworden, d.w.z. nadat de eerste beoordelingen zijn uitgevoerd en wij er in uw verslagen kennis van kunnen nemen. Wij raden u dan ook aan uw ervaring met het volgen van de richtsnoeren alsook met de uitvoering ervan te documenteren en ons uw feedback te geven. Hiertoe kunt u onze [verzameling op het Interoperabel Europa-portaal](#) raadplegen, waar u altijd de meest recente versie van de richtsnoeren en extra nuttige informatie kunt vinden en aan discussies met andere beroepsbeoefenaren kunt deelnemen.

Uw ervaringen zullen ons, samen met de feedback van de Interoperabel Europa-raad en zijn werkgroepen, helpen bij het opstellen van de volgende uitgave van deze richtsnoeren. Het toepassingsgebied en de doelstellingen van de beoordelingen kunnen sterk uiteenlopen en de richtsnoeren moeten aansluiten bij actuele praktijken. De richtsnoeren zullen daarom regelmatig worden herzien, zodat zij zo relevant en nuttig mogelijk blijven.

@InteroperableEU

Join the Interoperable Europe
LinkedIn group

@InteroperableEurope

Subscribe to
the **interoperable** newsletter
europe